

Zunanja in notranja politika.

Skušnja, nepretržna doba britkihkušenj, uči avstro-ogerske Slovane, da bi morali ostati vedno pesimistiški gledé na moči in činitelje, ki so zunaj njih, in naj bi se te različne sile kazale še toliko prijazne slovanskim narodom. Poštevati bi bili dolžni, da stare tradicije se ne iztrebijo takó lahko in nagloma, naj se je tudi izpremenilo položenje, ki kaže drugo lice, nego je bilo tisto, s katerega so se razvile tradicije. Stare tradicije Slovanom v Evropi v obče in v Avstro-Ogerski posebe niso bile in niso ugodne. Slovani so se bavili bolj s kmetijstvom, s tvrdim delom; lahko in fino delo so prepuščali drugim ali pa dopuščali, da se jim je jemalo to delo iz rók. Takó so ostali do najnovejše dobe malone izključno delavsko, oratarsko plemo, in ta značaj so smatrala druga plemena nesamostalnim robotnim in suznjim. Slovan je robotil, to je ugajalo, in on naj bi nadalje robotil, ker to ugaja tudi sedaj — gospodovalnim narodom. Taki nazori o Slovanih so mnogo obsežniši po pomenu, nego napušna tvrditev Wolfovcev o manjši vrednosti slovanskih narodov in njih jezikov. Taki nazori v obče ne smatrajo Slovanov, da bi bili sposobni za samovodstvo, za samostalno gibanje tudi v skromnih mejah javnega življenja.

Te tradicije o Slovanih v obče in avstro-ogerskih posebe so omogočile politiko in diplomatsko delovanje, ki bolj ali manj do cela prezira slovanske narode; te tradicije so v družbi z drugimi vzroki v Avstro-Ogerski omogočile tudi današnji duvalizem. Ko bi ne trajale še dandanes te tradicije, ne bilo bi možno, da bi se bil duvalizem vstvaril proti veliki večini slovanskega prebivalstva naše monarhije, in da bi se ta duvalizem vzdrževal do današnjega dne na nadaljnje slabljenje in škodo tega slovanskega naseljenja.

Bez teh tradicij bi ne bilo možno snovati tudi zunanje politike takó, da ugaja jedino gospodevalnim narodnostim. Kakó bi mogle v obče manjšine prebivalstva gospodovati nad večinami slovanskimi v obeh polovinah cesarstva, ko bi se vlade ne držale starih nazorov o Slovanih! Kakó bi bilo možno, da Madjari, še ne tretjina ogerskega naseljenja, gospodujejo tam, in da odločuje tu takisto jedna tretjina Nemcev? In še to. Znano je vsemu opazujočemu svetu, da med Madjari gospoduje liberalna klika s pomočjo Židovstva, in da se ta klika vzdržuje jedino s pomočjo vsako-

vrstne korupcije. Misleči državniki vedó, da ta klika bi bila uničena takoj, ko bi zavladal količkaj pravičen sistem na znotraj. Madjarsko vladarjenje in gospodarjenje živi torej ne po svoji moči, temveč od milosti. In vendar se postopa nasproti madjarskemu gospodstvu takó, kakor da bi bilo zares mogočno in dostojno, vplivati po vsem cesarstvu in narekovati celó zunanjo politiko.

Iste stare tradicije se podeljevale nemškemu liberalstvu tostran premoč nasproti Slovanom in celó velikemu delu nemškega naroda, in iste tradicije so vzrok, da tudi sedaj, v čas velike nemške obstrukcije — postopajo državniki z Nemci, kakor da bi bili oni sami vredni poštovanja. Na večino slovanskega naseljenja se ne gleda, a z nemško obstrukcijo se državniki pogajajo do skrajne meje in potrpežljivosti. Čehom, katerim so bili sicer taktično napačno, a vendar nekoliko jezikovne enakopravnosti podelili, se zopet jemlje kos za kosom iste enakopravnosti, in takó vidi tudi gmotno in kulturno najmočnejši slovanski narod v cesarstvu, da so tradicije mogočnije, nego pa število in skupna moč slovanskih narodov te monarhije.

Madjari zaukazujejo na Ogerskem, Nemci odločujejo v Cislitavski, in zunanja politika se ravna po željah teh dveh narodnostij. Trozveza se je zasnovala v soglasju Madjarov in Nemcev, in oboji v svojem interesu podpirajo to zvezo ter izvajajo iz nje postulate, kateri ugajajo izključno njim. Nemci trdijo, da naša država mora ščititi njih hegemonijo, češ, da drugače bi se oslabila trozveza in bi ne imela zanje pomena. Madjari podpirajo trozvezo, ker vedó, da je v pangermanskem interesu, ako se Slovani slabé s pomočjo duvalizma. Avstro-ogerska diplomacija se sama ravna po takih načelih. Ona mirno gleda na rogovljenje severne in južne irredente, in poslednja se čim dalje krepi pod pretvezo, da Italijanom se ne sme delati zapreka v njih početju radi zveze z Italijo. Nemška irredenta mirno prehaja čez avstrijske mejnike v Nemčijo, in iz Nemčije jej dohajajo gosti na razne shode in zabave. Iz Nemčije se podé slovanski delavci, v njej se prepovedujejo slovanski znanstveni shodi, katerih bi se udeležili avstrijski slovanski strokovnjaki. V Nemčiji smejo prosledovati Poljake, brate velikega dela, prebivajočega v Avstriji; za poznanjske Poljake in znanstvene slovanske shode ne velja zveza z Nemčijo, velja pa za Avstrijo. Da prosleduje Italija sloven-

ske Rezijane, kateri jej niso čisto nič na poti, in da ista Italija dopušča sovražno postopanje proti Avstro-Ogerski, — zato ne velja zveza z Italijo; da pa se hočejo v skromnem okviru v mejah ustavnih prav gihati primorski Slovani, — proti temu govori zveza z Italijo. Z interesi severnih in južnih Slovanov so združeni najtesneje interesi našega cesarstva; a trozveza ne dovoljuje, da bi se ščitili ti interesi morebiti jedino radi tega, ker bi se s to zaščito branili tudi slovanski interesi.

No, novejši čas je porodil še drugo protislovje v postopanju s Slovani. Lani se je doseglo sporazumljenje med Rusijo in Avstro-Ogersko, in velikonemški listi trdijo celo, da se je sklenula ali vsaj dognala nekaka veljavna pogodba med obema sosedkama. Če tudi se govori zgolj o dogovoru glede balkanskih „sfër“, vendar ni misliti, da bi ta dogovor ne smel vplivati tudi na notranje postopanje avstro-ogerskih vlad. Spominjamo se, kakó so pisali o deputaciji avstrijske naselbine, katera se je v Petrogradu poklonila cesarju Francu Josipu. Ta je — po poročilih — rekel deputaciji: »Odslej bode tudi za vas bolje.«

Po takem bi veljalo tudi obratno. Ako ima zveza z Italijo in Nemčijo vpliv na naše notranje stvari, moral bi kazati tudi dogovor s slovansko državo analogen vpliv na iste notranje posle v naši monarhiji.

Po vsem tem bi se kazal vpliv trozveze in dogovora z rusko velesilo. Obojestranski vpliv bi po naravni in dejanski logiki paralizoval škodljivi vpliv jedne zunanje velesile z vplivom druge velesile, in konečna posledica vsega bi ne bilo drugega, kakor pravičnost na vse strani, in to bi se vjemalo z avstrijskim geslom: »Justitia regnorum fundamentum.«

Avstro-ogerska diplomacija bi dosledno ravnala le potem, ako bi poštevala svoje odnošaje ne le nasproti trozvezi, temveč tudi nasproti Rusiji, in ona bi se mogla opirati na skupna dejstva zunanjih zvez, oziroma sporazumljenj. Trdijo tudi, da n. pr. sedanji naš zunanji minister gr. Goluchowski se rad vmešava tudi v *notranjo* politiko, in da je on vrgel gr. Badenija. Mi, s svojega stališča, po Badeniju ne prelivamo solz, ker so njegove jezikovne naredbe provzročile v važni dobi Slovanom mnogo, doslej še ne dovolj razvidne škóde. Ako pa zunanje ministerstvo vpliva na naše notranje vlade, bilo bi le dosledno, ko bi ono porabilo isti svoj vpliv — v soglasju z dogovorom med Rusijo in Avstro-Ogersko, seosebno tedaj, ko bi se notranje vlade zagrešile proti Slovanom. Da se iste vlade na to stran zagrešajo na Ogerskem, o tem govoré trajno ponavljajoča se dejstva in okolnosti. Da se ne stavljajo meje razposajeni irredenti na jugu in severu, to tudi ne kaže o doslednosti gledé na dogovor z Rusijo. Takó ali takó: ako ima veljati vpliv trozveze na notranje razmere avstro-ogerske, mora veljati tudi dogovor z Rusijo, in vsled tega se morajo ščititi združeni državni in slovanski interesi na severu in jugu cesarstva; ako velja vpliv zunanje naše vlade tudi na znotraj, mora veljati tudi v zaščito in svobodni razvoj Slovanov, torej ne more dopuščati, da bi se zanemarjali interesi teh Slovanov v prid doslej privilegovanih narodnostij.

Zunanja avstro-ogerska vlada more uspešno delovati na zunaj le tedaj, ako — po besedah pok. Kalnokya — more opirati se na notranje krepke narode, ne pa na navidezni blišč in pristrausko okrepljenje

samo jednih narodov. Zunanji vladi — kolikor zares more vplivati na znotraj — mora biti do tega, da ne gledé na kake zveze, more poštovati dejansko in moralno moč notranjih narodov, a gledé na specialne zveze je dolžna zunanje odnošaje spraviti v soglasje z notranjimi razmerami. Na fikcije, kakoršne tiče v madjarskem liberalstvu, se pravi državniki in diplomati ne morejo opirati. Po takem je celo dolžnost — pri predpolaganju možnosti vplivanja na znotraj — da naša zunanja vlada vpliva v smislu pravičnosti na znotraj, ne pa v smislu udaljšajega podpiranja privilegij nekaterih narodov.

Tu pa se logično dotikamo postopanja naših notranjih vlad, specialno tostranskih. Ako hočejo državniki te polovine okrepiti državo in narode, dolžni so zavedati se, da zunanja vlada jim ne more delati zaprek, dokler hočejo izvesti kaj v smislu obče in ustavne pravičnosti. Grof Thun ali kak drug državnik, ki ima ukrenuti kaj izdatnega v interesu države, ne more se bati ali pa izgovarjati, da ne more na znotraj postopati, kakor veleva zakonita pravičnost. Tu smo dokazali, da zunanje naše položenje je tako, da zahteva pravično postopanje do vseh narodov na znotraj. Zunanja politika je sporazumljena, oziroma zavezana s sosednjimi *nacionalnimi* velesilami, in značaju t-h velesil odgovarja v Avstro-Ogerski jedino *nacionalna* pravičnost nasproti *vsem* narodom naše monarhije, torej tudi narodom na Ogerskem. Mi poštujemo tu pred vsem tostransko državo, in ministerski predsednik gr. Thun ima, kakor so vidi jedno moralno oporo tudi v zunanjih odnošajih, ako hoče izvesti kaj ustavno pravičnega gledé na potrebe doslej tlačjenih narodov.

S stališča ustavne pravičnosti in zunanje avstro-ogerske politike ostane sedanja nemška obstrukcija *onemogla*, in napačno je bilo, da so se udajali razni državniki ravno tej obstrukciji. Strašenje z nemško diplomacijo ne more imeti uspeha v očeh mislečih avstrijskih državnikov; kajti ti državniki morejo kazati ne le na zvezo z Nemčijo in Italijo, temveč tudi na dogovor z Rusijo. Kakor se Italija in Nemčija ne meriti za avstro-ogerske diplomate glede na notranje postopanje, jednako morejo avstrijski državniki poštovati samo to, kar jim veleva ustavna pravičnost. Da, še več. Avstrijskim državnikom ni potreba *niti dobre* volje, da bi izvršili nacionalno enakopravnost za vse narode: *to jim celo narekuje dejansko razmerje na zunaj*. Poštovanje dogovora z Rusijo mora kazati pot, da naši državniki ne zabredejo, kakor bi hotela severna in južna irredenta.

Po takem se samo po sebi obsoja tisto dobrikanje irredenti, kakoršno se kaže seosebno na Primorskem, in se ne dá opravičiti dolgotrajno pogajanje z nemško obstrukcijo. To le dokazuje, da vlade postopajo in so vajane postopati drugače, nego bi narekovala deistva zunanje politike in notranjega ustavnega prava. Obotavljanje gledé na energično ukrepanje in postopanje dokazuje le dvoje: ali da naši državniki ne razumejo svoje zadače in občega, tudi zunanjega položnja, ali pa da so zavedeni po starih tradicijah, katere niso smatrali in ne morajo niti danes smatrati Slovanov jednakovrstnimi z drugimi narodi monarhije. Sedaj imajo državniki še čas, da ga uporabijo na znotraj v smislu ustavne pravičnosti in zunanjih odnošajev; nihče pa jim ni porok za bodočnost. Cesarjev jubilej bi pač zaslužil monumentalnega dela: izvršenje *nacionalne* in ne samo

jezikovne jednakopravnosti. To delo, naj bi je izvršil grof Thun ali kak drug državnik, bi bilo večega pomena, nego vsi drugi spomeniki, ki se postavijo letos, bilo bi delo *aere perennius!* Naj bi se izvršilo!

† Bismarck.

Knez Bismarck Otto Eduard Leopold je 30. jul. ob 10³/₄ po noči umrl v Friedrichsruh v 84. letu življenja. Na nogah je trpel, in te so mu bile začele otekati in so poslednji vzrok, da je završil svoje dolg, z dogodki in deli pr. polnjeno življenje. Pri zavesti je ostal do poslednjega dne. Evropa in vse zemeljsko površje pozna mišljenje, streu ljenje, uspehe in dela pok. politika in diplomata; le njegovih načrtov, katere je izvestno zapustil Hohenzollernski dinastiji, nemški diplomaciji in politiki, svet ne pozna in ne uvaža še dovolj. Slovani poznajo in še čutijo rane, katere je zasekala bezobzirna roka *vsemu Slovanstvu*, a isti Slovani se niso še uredili, da bi kar možno zacelili te rane. Bismarck je škodoval balkanskim Slovanom in Rusiji z Berolinskim traktatom. On je zakrivil, da se Rusija in Avstrija uže davno niste bili sporazumeli, in sicer vse drugače, nego je danes možno pričakovati. Bismarckova roka je vplivala, da se je vstvaril avstro-ogerski duvalizem, da dobiva ta do današnjega dne podporo od nemške politike in diplomacije. Bismarck je vplival, da je padel Hohenwart s svojimi fundamentalkami. On je napravil zvezo z Avstro-Ogersko, vsled katere so trpeli in še trpé največ Slovani. Bismarck je tudi po odstopu do poslednjih dnij vplival na kruto postopanje proti pruskim Poljakom, in še poslednja prepoved poljskega kongresa v Poznanju ni se zgodila bez njegovega vpliva. Bismarck je celó zakrivil, da ni moglo oživeti stremljenje avstro-ogerskih Slovanov k povratu k cirilometodijski cerkvi. S »panslavizmom« so v Avstro-Ogerski strašili najbolj listi, ki so dobivali stotisočake iz Welfskega fonda, s katerim je razpolagal sam Bismarck.

Bismarck je bil državnik silno velikega razuma, in kar se dostaje doslednosti, ostal je jeklen; ta doslednost pa se razteza jedino na ojačenje in razširjenje velikonemške sile in slave. Ta doslednost je bila pri njem glavni princip, kateremu je podrejal vse drugo delovanje. V sredstvih za ta cilj ni bil izbirčen, in ravno gledé na značajnost v izbiranju sredstev ostane Bismarck — majhen. Ako je pravičnost najvišji princip tudi državnikom, ne ostane Bismarck, zgled, temveč svarilo, kakó naj bi jo državniki in diplomati zasuknuli drugače, v smislu pravičnosti tudi ob izbiranju sredstev. Na to stran ni se in ne bode še vse razkrito, kar je zakrivil Bismarck. O tem vedeti pa je potreba Slovanom, in za ta del bodo slovanski listi imeli še mnogo posla. Bismarck je umrl, a njegova dela bodo Slovani čutili še — več rodov, in zato se bode treba še mnogo baviti z Bismarckovim duhom, ki vlada dandanes v nemški politiki in diplomaciji, in ki je zavladal tudi med tistimi Nemci, s katerimi se je treba za svoja prava boriti Slovanom v Avstro-Ogerski. Bismarcka bodo Nemci slavili po smrti še bolj, nego za življenja, dasi so ga oboževali uže doslej, od l. 1870 še ptsebe. Slovani pa bodo k Vseprevidnosti molili, da bi jim podelila tudi velikih množ med državniki in voditelji,

a ne z moralo Bismarckovo, ki je prezirala najvišji princip pravičnosti; treba je želeti, da bi narodi dobili genijev, ki morejo voditi jih k naprédku s poštenimi sredstvi, ne pa z zvijačami starega macehiavellizma. Kdor se čuti zares velikega, ostaje velik tudi v sredstvih, gledé njih pravičnosti, in take velikosti pri Bismarcku ni bilo. Tudi radi te najserčniše strani v značaju Bismarckovem so in bodo Slovani še nadalje trpeli. Taki spomini, taka čustva se vsiljujejo mislečemu Slovanu ob gomili Bismarckovi; koliko prijetnije je to bilo ob smrti Gladstoneovi! Gladstone je zaostal v uspehih in delih za Bismarckom, a tega visoko nadkriljuje po svojem značaju in plemenitem stremljenju.

Na adresu slavenskih novinarov,

te učestvovali novinarskom sastanku u Pragu, 19. junija 1898. *)

Svrnemo li okom na političko poprište i život austriskih Slavena, opazamo taj važni fakat, da austriski Slaveni danas stoje na carevinskom vijeću jedni uz druge. Bijes, što je provalio iz ljute njemačke duše i bezobzirni nasrtaj odvjekih nam dušmana proti svemu i svakomu, ko se Slavjaninom krsti, imadjaše kano posljedicu to, da se austriski Slaveni okupiše u jedno kolo na obranu. Žalibog, da je to imalo nastati tekak u povodu toga bijesa i nasrtaja njemačkog, na mjesto da to bude pozitivni rezultat našeg zrelog premišljanja, da to bude plod naše svijesti, našeg svijesnog shvaćanja jedinstvenosti i suglasja narodnopolitičkih interesa Slavena austriskih. Nu ipak treba je pozdraviti tu činjenicu, taj fakat, da se slavenska braća eto nadjoše združena.

Ali uza sve to, da taj fakat od srca pozdravljamo, opet njegova slaba strana regbi da je tako jaka te prijeti, da ga uništi i razdrobi. Ta okolnost je tako važna te se je bojati, da ona kula, što ju austr. Slaveni podigoše na obranu svog bitka i imena i njome dušmanina straše, ne surve se na naše glave, i mi platimo to, neću reći životom, a ono bar krvavo.

A kako to? a zašto to?! Za to, što uz fakat, da su Slaveni na carevinskom vijeću sjedinjeni, stoji i taj fakat, da nisu *dogovorni* niti dogovorno nit *jedinstveno* rade. Jer dok jedni svoje uglove na kuli drže, drugi svoje puste i ostupe: i eto pogibelji, survanja. A k ovome pridajte i taj pojav, da jakost slavenskog udruženja raste i pada prema tome, raste li i pada li bijes i nasrtaj sa strane Nijemaca; a onda bi se iz toga dalo sasvim razložito zaključiti, da, čim prestane germanški furor, prestaće i slavenska sveza; Slaveni će se od sebe razići, da udare prijašnjim političkim putima, po nas Slavene štetnima, što Nijemci baš žele i čekaju.

Bude li slavenska sveza u Beču imala samo negativnu stranu života, bude li tu samo *što toga, što se na nju nasrće*, što je od bijesa njemačkog napadnuta, a nepokaže li, da postoji i da žive i onda, kaka bude htjela da *radi*, da slavenskome narodu izvojšti prava, prava ljudska, što ih svaki čovjek sa porodom svojim nosi, nepokaže li ona svoju *sajednicu* (a naglašujem tu riječ) i onda, *kad sadje na polje akcije*, tada, što je nama do te slavenske sveze, koja v tom slučaju igra ulogu mrtvog tijela, da samo straši?!

*) Radnja je bila spremljena za sastanek novinara i bila predana pripravnome odboru u Pragu . . .

Nasuprot, što nama do nje i što li nama od nje, kad upravo onda, kad baš sadje na polje akcije, kad bi, tako rekući, imala da zagne rukave i uhvati se danog pluga, da njime preore nekoliko puta preko zapuštene oranice slavenske, u taj čas nestane te zajednice, iščezne, a plugo ostane na svom mjestu, oranica neizorana. A zašto? Za to, jer ti zajedničari, jer članovi te zajednice sadjoše na oranicu *nedogovoreni*. Nedogovoriše se naime odkle će, kuda će i kako će da oru; došli, uhvatili za plugo, potegli svak na svoju stranu, a plugo ostalo i nemaklo se. Zajedničari mu ne dadu: nesporazumljeni o pravcu interesa, zajedničkog i općeg svijem interesima: *poteže svaki k sebi*.

Da: poteže svaki k sebi — u to malo riječi jeste cijela današnja politika austriskih Slavena uza svu njihovu zajednicu. Zajedno jesu, čine jedno parlamentarno tijelo, al zajedno neće da rade, pače nehotice u nesvijesti rade proti sebi, ili da budemo jasniji, *oni bi u odlučnom momentu*, kako neki znakovi o tome dokaz pružiše, *uzradili protiva sebe samih*.

Ti znaci nesuglasja, protivštine probiše i pokazše se u svom pravome svijetlu u predznanjem zasjedanju parlamenta bečkog. Pa premda po samu stvar, o kojoj se radilo, nije od toga nastalo težih nit još ikakvih posljedica, ter se stvar ima još da riješi, to ipak sama ta pojava znamenita je po sebi i nosi na sebi znakove, po kojima bi se moglo lako odgonenuti u budućnost, što će sve biti, kad se ovaka il slična pitanja na pretres postave, a ako se neodstrani prije ono, što će nas i u buduću, košto i danas, dovoditi do nemilih iznenadjenja.

U kratko rečeno bilo je to pitanje jezično. Pri raspravi tog pitanja pokazala se baš u jednom važnom momentu njegovom razrožnost, nesuglasica interesa, ili bolje, nesuglasica u *shvaćanju* interesa raznih slovenskih plemena v Austriji. Onaj momenat, gdje su pojedini slavenski klubovi imali da se izjave, jesu li voljni stupiti v jezikovi odbor, a *upravo izjave i ogradjanja* tih klubova vesma su znamenita za budućnost, jer nose na sebi pečat i karakter, koji apsolutno isključuju mogućnost i dižu uvjet opstanku slavenskoj zajednici v Beču. Braća poljačka izjaviše i ogradiše se, da pitanje jezikovo pripada saboru galičkom. Češi, da pripada českom, a Hrvati dalmatinski rekoše isto tako sa gledišta državnopravnoga, da pripada pred sabor dalmatinski, a tužna braća Slovenci, koji nemaju te rijetke sreće, da se ponesu državnim pravima nit ičim drugim, ako ne jedino time, da ih s jedne strane gnječi i tare bič sistema, a s druge bijes razularenih i sverjepih Nijemaca, ostaše osamljeni bez moći i pomoći: braća poljačka, česka pa i hrvatska ostaviše ih (svoje planinske Hrvate) na cjedilu. A to, što ipak svi stupiše u odbor jezikovi, pri obstojnosti fakta takove vrste, neumanjuje nimalo važnost tog momenta, koji zajednicu ruši; jer, što se izjavilo, u odbor dotični stupiti, regbi, da se učinilo više za volju vladi, da joj se ne čini neprilikâ, neg za volju braći Slovencima. I eto dakle: *onda*, kad bi Slaveni imali v konkretnom životu političkom pokazati, da njihova zajednica postoji, da živi, *upravo onda* otkriju cijelome svijetu, da su jedni od drugih veoma, al veoma daleko, te da im jedan od glavnih uvjeta *svake* zajednice: *uzajamna pomoć* — fali.

A to će da bude i na dalje, i to s nijednog drugog razloga neg toga, što jedni neznamo za životne potrebe drugih ili ih među se nerazumijemo (neznajući za stanje

jedni drugih), tudje su nam misli pak, na žalost i sreću. A to treba je odstraniti. Istina, naći ćemo u mnogo prigoda, da se neke potrebe i neki interesi raznih slovenskih plemena među se neslažu. Nu, ako se interesi Praga kose sa onima Plznja, oni Lvova s onima Krakova, valjda će ipak biti nekih interesa, koji su im zajednički, koji su, recimo, općeniti zemaljski. Pak tako ćemo valjda isto imati pa i *znati naći* one interese, koji su zajednički svijem Slavenima austriskim: i Poljacima i Česima, Hrvatima, Srbima i Slovencima, kano n. pr. upravo pitanje jezikovo, pitanje škola narodnih, pitanje autonomne uprave zemlje, pitanje pravednog uredjenja i proširenja prava glasovanja i t. d.; u opće pitanja, te *nas svijju zajedno* vode, da zauzmemo položaj, što nam s jedne pristoji kano ljudima, a s druge koji nam (bar u toj ustavnoj državi) pripada po broju 14 milijuna prema 8 mil. Ostavivši po strani sve ono te nas nespaja a razdvaja, ostavivši (bar za neki čas) i pitanja državnopravna, koja — prosto komu — tomu vjerovati u njihovu cijenu i vrijednost — koja, velju, i onako u položaju, u kojemu smo, ne ćemo ostvariti, jer moramo, da ih danas pitamo baš od onoga, koji nam ih neda i, dok bude ovako, neće dati (jer i kad bude davati, davaće ih *ne milom, neg silom*, ne, što će računati s njima, neg što će *morati* računati s nama), a pošto nas je ta neka čudna sreća pod oblikom volje naših otaca već jednom ovdje usadila, pobrinimo se, postarajmo se za sebe, i uzmimo ono, što nas spaja, što nam je zajedničko, ostvarimo zajednički one potrebe, koje su nam svima jedne i koje utvrđuju našu opću poziciju; uprimo zajednički, da se domognemo onoga položaja, što nam v Austriji pristoji. A zauzmemo li napokon taj položaj te nas po broju ide, onda je riješeno i sve ostalo samo od sebe. A takav položaj ćemo zauzeti *tekar, kad ostvarimo one životne zajedničke nam potrebe*. Ostvarićemo te potrebe pak onda i *samo onda*, budemo li *zajednički radili*; a zajednički ćemo moći raditi samo onda, kad — nastojeći saznati te naše životne potrebe, sporazumivši se među sobom o njima, razumijevaći im sadržaj i zamašaj, privinuvši ih iskreno i bratski k bratskom slavenskom sreću — *budemo radili dogovorno*. Tad će zajednica slavenska v Beču biti *zajednicom*, jer *dogovorni*, sadjemo li na polje aktivnog rada, ne ćemo potezati *plugo svak sebi*, neg svi na jednu stranu: stranu općeg slavenskog probitka i podignuća slavenskih bespravnih plemena; tada, jer *dogovorni*, ne ćemo ostaviti brata na cjedilu, nego ćemo *u nevolji bratu pružiti ruku pomoćnicu*. Pri jednim idealima, jedne nam muke, jedna nam radost,

(Konec pride.)

O Praških slavnostih.

(Dalje.)

Dne 19. jun. so prav za prav pričeli slavnostni dnevi. Vaclavsko namestje (trg) je dolga in jako široka ulica, spominja po prostranosti na Dunajski »Ring«, gre polagoma nekoliko nad se do holmca, na katerem je sezidano impozantno in prekrasno poslopje Češkega dež. muzeja. V tem se pride po visokih stopjicah v sredi v veliko, visoko dvorano z galerijami, katera se po sličnosti ustroja z rimskim Panteonom imenuje takisto »Panteon«. Če si se ta dan ozrl z muzeja dol

po trgu, videl si toliko stožerjev z zastavami in toliko prepletenih lišpov, da se ne spominjaš veče in inopozantnije, zajedno v resnici vkusne okrase. V Panteonu pa si zapazil na galerijah vse polno gospej in gospodičen, dole v dvorani pa čeških in tujih vsake vrste dostojanstvenikov in gospodov, većinom sedećih, a radi preobilo gostov, tudi mnogo stojećih, ki so vsi prišli k slavnosti odkritja kipa Palackega, k slavnosti, katero so priredile Društva Muzeja kraljevstva češkega, Češka akademija za znanost, slovesnost in umetnost ter Kral. češka družba nauk in Češka univerza. Znameniti Čehi in vsi od daleko došedši gostje so bili zbrani v tej veliki, sedaj premajhni dvorani. Po odpeti kantati »Dnes Matko Slávo« društva »Hlahola« je nastopil predsednik izvrševalnega odbora gr. Harrach, ki je rekel med drugim, da ta trenutek svedoči o tem, da Palackega vedó ceniti prvi znanstveni krogi domaći in tuji, katere vse pozdravlja. Mnogi iz udeležnikov so poznali Palackega in z njim delovali skupno; on nam je vsegdar z zlatim srcem služil kot zgled pri skupnem delu po svojem geslu: »Svůj k svému a vždy dle pravdy«, in bode služil tudi bodoćim pokolenjem.

»V delu in znanju je naša rešitev«. — Nato je prof. Tomek, učenec in sotrudnik Palackega, prećital daljši govor, oznaćil ž njim staro češko dobo in takó pokazal na pomen historika Palackega. Povdarja, da je on najveći Cen v tem stoletju, katero je jedno najčastnijih za narod češki. Palacký je videl v mladih letih nesvobodo naroda in gospodarstvo tujcev, ki so vsilili svoj jezik v šole, urade in življenje. V 25. letu je bil uže dozorel mož, med prvimi, ki so začeli probujati narod. V ta namen je stvaril »Matico češko«, katera se je posrećila. Skušal je dijaštvu vdahnuti narodno samozavest. Nato je napisal »Dějiny národa českého«, delo velikansko, trajajoće 40 let, a bil je tudi uspeh velik. S tem delom je dospel do l. 1526, zapustil pa je za nadaljevanje bogate, dobre vire, s katerimi je olajšal završenje. Plemstvo češko se je obraćalo proti absolutizmu, a naposled izprevidelo, da se mora opirati na narod. Palacký je plemstvu pomagal s spisi in predavanji o hist. českem pravu in takó narod pripravljaj na odloćilne momente. Leta 1848 je napočila lepša doba, a ni prinesla zaželenega uspeha, Palacký pa je nadalje marljivo deloval, no ni doćakal popolnega uspeha, in ga najbrže tudi mi ne doćkamo. Spomin na P. nas bodri k nadaljnjim naporom za narodni razvoj. — Govorniku so ob nastopu in koncu govora silno ploskali. Najviši dež. maršal dež. knez Jurij Lobkovic je dal znamenje, da se sname zagrinjalo s kipa Palackega. Kip je bronast od prof. Poppa, v životni velikosti in izraža dobro podobo in značaj P. Zbrani so ob odkritja klicali slavo Palackému.

Nato je naznanil gr. Harrach vrsto govornikov, in s tem so pričeli posebe važni momenti. Prvi je nastopil prof. Jagić v imenu Dunájske znanstvene akademije, katere člen je bil Palacký. Jagić je rekel med ostalim: Ces Akademija znanostij na Dunaju je štela od svoje zasnove l. 1847 med svojimi člani velikega moža češk. naroda. Akad. me je pooblastila v njenem imenu izreći polno priznanje njegovih nesmrtnih razlug.

Palacký je bil svojemu narodu već nego vzor marljivosti ućenjaka. To vemo vsi. Vendar je tolažilno in spodbudno, da pri vzvišenem spomeniku, ki si ga je Palacký postavil kot najveći iz buditeljev v srcu svojega

naroda, tvarja podstavo njegovo znanstveno delovanje, sosebno njegove prekrasne »Dějiny národa českého«, katere je spisal, da bi rabil besede sedanjega podpredsednika Dunajske akademije, prof. Siegla, na podstavi stroge, z lastnim delom pridobljene metode, železne pridnosti in obćudovanja vredne vstrajnosti. Da bi pać te plenenite lastnosti Palackega z jasnim pogledom vedno svetile češk. narodu in njegovim ućenjakom v vseh naporih kulturnih — to je moja srćna želja. Čast in neminljiva slava spominu velikega Palackega!

(Dalje pride.)

НЕСРЕЋНИ ЉУБАВНИК.

Као муња кад престриже
Преко неба свода илава,
Тако поглед ока твога
Јаде срцу мом задава!

И рани га без лијека,
Без мелема и помоћи,
Љутом раном посред срца,
Која никда неће проћи!

Сами поглед ока твога,
Окова' је срце моје,
Срце, које само љуби
И поштује чари твоје!

Љубав, вагра — огањ живи,
Из твојех сипа очи,
Од једнога твог погледа
Хоће срце да некочи!

Па зашто ме тако рани,
Усовнице, гујо љута,
Немилосног и пакоеног
Срца тврда, срца крута!

Пусте варке, ока твога,
Робом су ме учиниле,
И човека слабој жени
До прашине понивиле!

Варљива је љубав твоја,
Хтјела си се играт само,
Али пази, и ми љуби
Светити се често знамо!

Ошинути бичем љутим,
Иагубити парок срећу,
Слабу жену за навјек
Увалити у несрећу! . . .

Жену, која незна, што је
Љубав срца, љубав чиста,
Љубав, која као кристал
Или сунце сјајно блиста!

Жену, која као нештир,
Што се с цвјета на цвет вије,
Ону, која сваког љуби
А ничија срцем није!

Хе, проклете натигуше,
Што вам око злоћу сипа,
И што човек ка' помамаи
За вашијем ликом ђипа!

Чојка, чојка, Божјег створа,
Који целим светом влада,
Поглед ока, осмјех усне
Да подчини и савлада!

Тај се човек ават' неможе,
Но роб страсти ипшта више,
Љубав то је само варка,
Што је жене намислише!

Љубав врагу, жена врагу,
Царство чари, осмјех лица,
Поглед ока испод густих
И црних јој тренавица!

Нека иде све до врага,
Ситни зуби, јагодице,
Грло бјело и стае вити,
Густа коса и витице!

Све до врага, нељубим је,
Љубав отров жића мога,
Од кога ћу наћ лијека
Тек са ону страну гроба!

Љубав оков, срцу јарам,
Мирног жића тираи клетви,
Љубав али дух, друго није,
Пакосница и авети!

Нашто љубав, реци само,
Нашто мутит' дане жића,
И благавца направити
Од јунака и ђетића! —

Где, куда сам забасао,
Различне су и љубави,
Спокојство је жићу љубав,
Љубавници кад су прави!

Али судбе искушење,
Вјероват' ми у то неда,
Ја немрним љубавнике
Него жалим све из реда!

Човек цар је овог свјета,
Па да пузи грехота је,
Јер обично пузавцига
Карактера недостаје!

Енергије чврсте воље,
И прам жена треба бити,
А одкуцај срца душе,
Ваади од њих ваља крिति!

Гордељиви поглед мрки,
Довољно је бачит жени,
Па ће она као ђаво
И љуцкој се клањат сјени!

А љубав паклено сјеме
Умријет треба у срце жене,
Женско срце за хиљаду
Муњих срца, гине, вене!

У женама вјере није,
Кад се смију, отров сију,
Ка' вјештице крв и памет
Могу чојку да попију!

ЦЕТИНЕ, 1./II. 1898.

Што бих више јадикова,
„Љубавници ту је доста,
Жена игра и обмане,
Нека јој је вјечно проста!

И. Гробњак.

RUSKE DROBTINICE.

Съ миру по ниткѣ, голому рубаха.

V Petrogradu se je ustanovilo društvo, ki boče skrbelo zato, da se po vsem carstvu spomeniki zaslužnim možem vzdržujejo v dobrem stanju, ozir. obnové.

Rusko ministerstvo prosvete proučava vprašanje, ali bi ne bilo bolje, da se vseučilišnikom dovoli, ženiti se, z ozirom na narodno moralo in na poziv dijaka. Senat Odeške univerze se je izrekel za to, a dijaki naj položé kavcijo 1506 rub. kot garancijo, da vsled materialnih neprilik ne opusté studij.

Rusija je priredila nekoliko železniških vozov za potujočo šolo. Taka šola potuje z učitelji od postaje do postaje, kjer čakajo nanjo učenci. Po izvršenem pouku (o najelementarnejših početkih pisanja, čitanja, računanje in gramatike) odpelje se šola za stacijo dalje, kjer jo pričakujejo drugi učenci. Tako se na jeden dan poučuje v raznih krajih.

Slavni slikar in prof. slikarstva, Nikolaj Jegorovič Sverčkov, 7. jul. umrl v Carskem selu. Narodil se je 1817 v Petrogradu. Pariškem salonu si je 1856 stekel odliko. Napoleon III. mu je al 1863 red častne legije. Njegove slike kraše carsko palačo Petrogradu in Moskvi. V Zimskem dvorcu je slavljena slika: „Prehod garde črez Balkan“.

Iz novin.

Grof Stanislav Tarnovski, predsednik poljske akad. znanostij in umetnostij, objavlja epilog k Palackega proslavi, v katerem odločno protestuje proti očitanju „panslavistične zarote“. Iz govora gen. Komarova in telegrama velikega kneza Konstantina izvajajo Nemci svoje napade. A želeti je treba, da se Poljaki udeležujejo sličnih slavnostij, deloma vsled svojega stališča v Avstriji, deloma z ozirom na svoje brate zunaj Avstrije. Poljaki v Avstriji nimajo povoda, da bi sovražili Nemce. A kljub prijateljstvu z njimi, in kljub pripravljenosti, da podpirajo njih zahteve, ako so te opravilne, udeležujejo se slovanskih slavnostij, in baš ta udeležba dokazuje, da one niso izraz panslavističnih teženj. Ako se je udeleži Rus, tedaj uže položaj Poljakov v Rusiji veleva, kako se imajo ravnati proti njemu. Ako Komarov, ki je v Rusiji nasprotnik Poljakov, tu povdarja potrebo solidarnosti in medsebojne ljubezni Slovanov, opomniti ga moramo, da so Poljaki v Rusiji tudi Slovani, ter da naj tudi v domovini oznanja med sobojno ljubezen Slovanov, ter da bila prvi korak k solidarnosti tolerantnost v Rusiji. To stališče novinarji dobro poznajo. Ako kljubu temu napadajo Praške slavnosti ter jih slikajo kot nekaj groznega, to delajo radi tega, ker hočejo ohraniti sedanjo razburjenost. A še nekaj! Nemška razdraženost, ki je narastla do viharjev in do obstrukcije v parlamentu, se z ozirom na čas čudovito vjema z sblizanjem med Avstrijo in Rusijo. Češko-nemški prepir traje uže dalj časa; glavna vodila tolike klevetanih jezikovnih naredeb bila so uže znana, in mnogi nemški voditelji so jih odobraval. Nakrat pa se je vse spremenilo, in državi nevarni boj se je pričel. To se je zgodilo po vrnitvi cesarja Frana Josipa I. iz Petrograda. Zakaj baš tedaj in ne popreje? Kdo je pričel, in kdo je imel interes, da je užgal strasti?

— Poljaki so doslej živeli kakor slovanska rodbina zase ter se izogibali vsakega pojava sorodstva z drugimi Slovani. Ta ekskluzivnost pa odslej preneha, in Poljaki se bodo tudi v bodoče udeleževali manifestacij slovanskih bratov v Avstriji.

»Indipendente« se jezi nad tržaškimi političnimi oblastmi, ker so dovolile, da so se pri koncertu na vrtu šole pri sv. Jakobu razobesile slovenske trobojnice. Ker se je dopustilo tako »izzivanje«, mora se dovoliti tudi Lahom poraba njih trobojnic. »Slovencem ugaja belomodro rudeče, nam pa belorudeče zeleno.« A slov. trobojnica je znak v državi živečega naroda in od cesarja potrjena, laška pa simbol tuje države.

Pred nekoliko leti se je govorilo o tem, da nekateri madjarski politiki delujejo na odločenje Avstrije od trozveze in na pristop rusko-francoski zavezi. To so bili dvorni in min. tajnik J. Rimler in poslanca Heutaller in Pazmány. Sedaj pa Rimler označuje iz Pariza Pazmányja (velikega nasprotnika historičkih narodnostij v Ogerski) kot prusko-nemškega špijona, ki se je zagrinjal v rusko-francoski plašč.

»Ag. Tgb.« javlja, da je bilo zapovedano poslanecem srbske skupščine, da tvorijo klube. Vsled tega grozi 40 vladnih privržencem s prestopom v opozicijo.

O namerjanem potovanju cesarja Viljema v Palestino pravijo ruski listi, da je ono velike polit. važnosti, ker si z njo pribori simpatije Turčije in Vatikana. Tudi je ono nasledek veliko zasnovane nemške politike v vstolčni in Mali Aziji in težnje cesarjeve, da postano pokrovitelj verskih interesov protestantov in katolikov v turških deželah. Nemški vpliv, ki narašča vedno bolj v Carjigradu, izpodmika francoski.

Zlasti listi nemške obstrukcije začeli so pisati o bližnjem odstopu gr. Goluchowskega in si želé seveda naslednika nemškega po krvi in mišljenju. Uže to jih zbada, da hodi sedanji naš zunanji minister vsako leto na Francosko, in opominjajo, naj bi bili Nemci na straži. Očitajo mu, da je on vrgel Badenija ter s tem oslabil državno avtoriteto. Kakor da bi se ne bilo to zgodilo po želji nemških strank! Dalje trdijo, da je on oslabil ali celó zopet uničil sporazumljenje z Rusijo, ker ni složno postopal gledé na grškega princa Jurja, ki naj bi postal guverner na Kreti. Potem opisujejo, kakó je prehladno postopal gledé na spansko in ameriško vojno. Peče jih tudi to, da sta sedaj Rusijo posetila knez bolgarski in kralj romunski; kažejo, kakor da bi bila Avstrija zopet izgubila svoj vpliv na Balkanu, in ponavljajo blamažo, ki so jo nakopali zunanji avstrijski politiki oficijozni listi v boju proti glasilu črnogorske vlade. V obče se vidi, da Nemci bi radi spravili tudi Goluchowskega z njegovega mesta. Pravijo pa, da po odstopu Gol. bi zasedel njegovo mesto skupni fin. min. Kallay. Sicer je to domnevanje nekaterim uže davno znano.

Rusko „Nov. Vr.“ predlaga, da se na ruskih vseučilišnih osnuje nov „vseobči fakultet“, ki bi slušateljem podal vseobče izobrazbo: ker današnje ustrojstvo v znanstvu podaje samo specijalno izobrazbo.

V „Nar. Listih“ je 16. jul. izšel dopis iz Belgrada, da je neki Ivanovič, naročen od razkralja Milana, napisal proti črnogorskemu knezu pamflet. Z rokopisom je poslal Milan nekega stotnika v Osek k tiskarju Pfeiferju. Ta je vprašal bana, ali sme tiskati naročeno? To pa je ban zavrnil.

„Cor. Bur.“ ima zopet dopis iz Dubrovnika, v katerem se obdoljuje Črna Gora, kakor da bi ona rada prisvojila albansko zemljo. „Г.л. Черногорца“ torej je dobro poučen, ko tvrdi, da gnezdo pisarjenju proti Črni Gori je v Dubrovniku.

O poljsko-ruskem sporazumljenju prinaša »Nov. Vr.« članek, v katerem se objavljajo izjave gd. Pilca, urednika v Petrogradu izhajajočega poljskega lista »Kraj«. Ta se protivi izjavam nekaterih poljskih listov ter konstatuje, da je sporazumljenje med Poljaki in Rusi pri slovanskem sastanku v Pragi stvorilo velik korak naprej. Praške in Krakovske slavnosti dokazujejo, da uverjenje o potrebi sporazumljenja med Poljaki in Rusi prodira vedno bolj v narod. Napredovanju te ideje ne bodo niti šovinistične izjave posamičnikov, niti zagreški posamičnih slovanskih listov škodovali. »N. Vr.« pripominja, da noče oporekati o napredovanju sporazumljenja. A posamične izjave pri Krakovski slavnosti baš ne pričajo o tem. Ne z besedami, temveč z deli je treba pospeševati prijateljske odnose. Teh pa je treba od obeh strani, ne pa, kakor to zahtevajo Poljaki, da bi šli le Rusi v Canosso. Prvo uslovje od strani Poljakov je pravičnost do Rusije in spoštovanje ruskega naroda. — »Politik« pristavlja temu, da imajo Čehi dolžnost, da po možnosti pospešujejo spravo teh dveh slovanskih narodov. V to jih sili tudi lastna korist, kajti baš Čehi najbolj čutijo žalostne posledice sovražnosti teh dveh slovanskih rodov.

* * *

»Deutsche Stimmen« se togoté, da zahteva kranjski dež. odbor za zdravnika v blaznici na Studencu znanje slovenskega jezika. — Po nemških krajih se ne zadovoljijo le z znanjem nemškega jezika, temveč zahtevajo tudi nemško narodnost; pri nas pa naj bodo vse službe le za privandrane tuje!

»Glas Crnogorca« poroča, da je pri razdelitvi novega, od Rusije podarjenega orožja prisostvoval tudi turški poslanik. V času, ko je kri tekla ob črnogorsko-turški meji, je to znak najboljših odnosov med Črno Goro in Turčijo. Tudi zdravica kapetana v Baru, ko je došla »Carica« z orožjem, je značilna. Mohamedanec je nazdravil carju Nikolaju II. in knezu Nikolaju I. kot vladarjema, ki z jednako ljubeznijo ščitita pravoslavne in mohamedance.

»Reichswehr« poroča, da so bili jedilni listi pri banketu povodom »Leginega« kongresa v Tržiču od oblasti prelepljene z modrim papirjem, ker so kot okrask imele »margarite« in preterožno zvezdo, ta pa je vsakemu očiten simbol italijanskega kraljestva!

Vladni »Osservatore« objavlja darove za podjetje italijanskih duhovnikov »S. Giusto e Nazario.« ter piše: s tem izkazom se zaključuje prvo upravno leto. S 1. julijem prične drugo. To delo, v resnici patrijotično, se priporoča vsem v Trstu in Istri, ki cenijo vero svojih očetov ter vstrepečejo pred nevarnostjo, ki preti narodnosti italijanski. Tako sovražno deluje uradni list proti večini prebivalstva!

»N. W. Tg.« označuje sklepe shoda slov. odvetnikov in notarjev kot atentat na zakonite zaključke nadsodišča, ki zahtevajo najenergičnejši odpor, in sicer ne samo od strani Nemcev; naloga državne oblasti je, da pridobi težko žaljenemu čustvu pravičnosti zadoščenje ter da zavrne nezasišane provokacije jugoslovanskih polit. voditeljev.

Z ozirom na hrup proti Komarovu spominjajo »Birž. Ved.«, da je pred jednim letom na vsenemškem kongresu

v Draždanih Walker opominjal vse Nemce, naj se združijo na boj proti Slovanstvu. — Mommsen je v svojem listu opominjal Nemce, da naj polopajo češke butice. O bodoči vojni je prvi govoril v Berlinu aktivni nemški feldmaršal. — 850 nemških vseučiliških profesorjev je prijavilo protest proti jezikovnim naredbam. — Čemu torej ves vik in krik, ko so vendar sami zagrešili še mnogo več?

»Preuss. Jahrbücher« (julij) se nadalje bavijo z avstr. položajem; tvrdijo, da državnopravna izprememba v smislu češkega držav. prava bi prozvala mednarodno vmeševanje. Nemcem se morajo dati uslovja za svobodno razvijanje. Kakor da bi jih uže od začetka ne imeli! Sicer pa je treba to izdanje smatrati zaresnim, ki izjavlja mnogo resničnega na zgorej in zdolej, gledé na Nemce in Čehe. Schönererjance kara, češ, da mnogo škodujejo nemški stvari, drugim nemškim štrankam daje pa tudi pomisliti, da sedanje polozenje je vse drugačno za Nemce, kakor pa je bilo v prejšnjih dobah.

»Česká Revue« ima odgovor dr. Kramára na Langovo brošuro »narodnosti v Ogerski in Avstriji«. Dr. Kramář dokazuje, da je obstoj Avstrije v interesu Čehov in Madjarov. Na Češkem nikdor ne zahteva, da bi z izpolnjenjem državno-pravnih teženj prestala gospodarska jedinstvo cesl. kraljevin in dežel. Zato bi bilo tudi potem treba zakonodavnega zastopa. Čehi se ne vtikajo v notranje stvari onstranske drž. polovine in ne napadajo dualizma. Oni sočustvujejo s Slovani na Ogerskem, a vedó, da posledica narodnostnih bojev zavisi od potence slovanskih in drugih nemadjarjskih narodov v Ogerski sami.

»Alkotmány« piše, da je madjarska administracija najslabša in najdraža na svetu. Liberalna kortska politika je s svojimi kreaturami napolnila vse urade in jim ustanovila potrebna mesta, tako da nikjer na svetu ni v primeri s prebivalstvom toliko raznih uradnikov, kakor na Ogerskem. Ti najdejo za vse svoj paragraf, a samo, ako hočejo. Vsak uradnik misli, da je urad zanj ter mu daje bezuslovno oblast. Tako smo čuli, da v Sibinjski stolici notar Mikulaš popa klofuta, pretepa in z revolverjem strelja občane. — Tudi »Egyertetes« prinaša popis surovostij in napadov, katere je učinil ta notar.

»Nar. Listy« donajajo v dopisu iz Belgrada pismo Milana Nataliji iz Bayonne 31. dec. 1892 (12. jan. 1893), v katerem pravi, da se hoče usmrtiti, in ji torej piše nekako izpoved. Taji, da je imel drugih ljubimk razun Artemizije, s katero je imel sina. Ženske ga niso toliko ugonobile kakor igra. Ima 345.000 frankov dolga. Dasi jo je dal izgnati iz Srbije, vendar jo prosi, naj bi nekako aranžovala, da sinu prilrani sramoto. Sin (Aleksander) naj, ko doraste pred vsem skrbi zato, da se oženi bogato, ne gleda naj pri ženski na nič drugega nego na denar. Varuje naj se Rističa, ki je hudi duh Srbije. — Natalija je ta list poslala carju Aleksandru III., ki je Milanu nakazal 4 milj. fr. pod uslovjem, da se nikdar več ne vrne v Srbijo. Milan, ki pač nikdar ni resno mislil na samomor, vrnul se je kljub temu in izsesaval vedno na novo ubogo srbsko deželo.

Povodom Praških slavnostij so pisarili nemški listi v rajhu v takem korporalskem tonu o Avstriji, da se le čudimo, da niso naši oficijozni ni najmanje reagovali nato, ko so vendar malo popreje po nepotrebnem vso svojo surovost uporabili proti črnogorskemu listu. — A razun tega so se pojavile i druge prusaške nesramnosti. Berolinska »Gegenwart« je donesla članek proti vojaštvu, v kolikor ni nemške narodnosti. Niti tu ni zadela ob sicer v tem oziru velike občutljivost. — Piše pa, da ste Avstrija in Nemčija

najtesneje združeni; a čim bolj vpliv Nemcev v Avstriji pada vsled sovražnosti Slovanov in Madjarov, tem manj je vredni zavezništvo države, katere armada ima ta duh. Ker je sedaj tesna zveza med narodom in vojsko, ter se pojavljajo simpatije za Ruse in Francoze, bilo bi to za sobojevnike Nemčije opasno. Zato mora Nemčija zahtevati trdne garancije od Avstrije, ne besedij, temveč dejanj in dokazov. Armada se mora preustrojiti v nemškem duhu in garantovati za bezuslovno zavezništvo, sicer trozveza za Nemce nima nobene vrednosti.

DROBTINE.

Nemštvo in nemškutarstvo na Kranjskem je razmerna močno ter se organizuje in konsoliduje. Tudi v čisto slovenskih krajih, kakor na Jesenicah, v Domžalah in Kranju, se zbirajo maloštevilni Nemci v pevska društva in gradé nove postojanke nemškemu življu. Da si upa segati po javni upravi (kandidatje za Ljublj. mestni zbor), je znak, da se še ni sprijaznilo z mislijo, da kranjska dežela ni nemška posest. Do te misli jo treba gospodo privaditi šele z bezobzirnim izvajanjem gesla »Svoji k svojim«. Vsled novega dohodninskega davka so se razmere v posamičnih volilnih razredih spremenile, prvemu priraste mnogo nemških in odpade nekaj slovenskih volilcev. Da so Nemci gospodarsko tako močni, krivi smo sami, ker njim dajemo zaslužka mesto svojim ljudem. Nevarnost je torej, da prih. leto pride nekaj Nemcev v mestni zbor. S prvim nemškim občinskim svetnikom zraste moralna moč in vpliv nemštva tu, in njegova agresivnost dobi nov impuls. Zato je proti našim narodnim nasprotnikom najbolje in najradikalneje sredstvo bezobziren bojkot, potem se ne bodo porajale iz naše srede renegatske kukavice, in nemštvo ostane v svojih mejah. — Tako »Slovenski List«.

V Celovcu so nemški nacionalci priredili svoj kres (Sonnwendfeuer), veselico z velikonemškim značajem, pri kateri je sodelovala godba slovenskega pešpolka št. 17. Slovencem pa doslej niso nikdar hoteli privoliti sodelovanja vojaške godbe pri njih veselich.

Tudi kranjski Germani so slavili svoj kres v Beli peči.

V Mostu so Nemci dokazali svojo kulturno vzvišenost z napadi v gostilni na mirno družbo, ki se je v češčini zabavala, ter z razobešenjem plakata: „Den Tschechen und Hunden ist der Eintritt verboten.“

»Ustř. Matice škol.« je svojemu velikemu dobrotniku Schnellu postavila lep nagrobni spomenik, ki je bil 10. jul. slovesno blagoslovljen.

Češka nižja gimn. v Brnu se z novim šolskim letom dopolni v višo.

Prisilna germanizacija Poljakov naj se raztegne tudi na Vzhodno Prusko. Od 7140 rentnih posestev, ki so se ustanovila od zakona 7. jul. 1891, jih je 2292 v poljskih rokah. »Nat. Ztg.« se vsled tega zelo jezi ter zahteva, da se principijalno zabrani Poljakom, da si pridobé rentna posestva. Ker zakon ne dela tega razločka, temveč jamči vsem jednaka prava, bi bilo to veliko kršenje ustave, — kar pa nič ne stvorí, č; gre proti Slovanom.

Prvi redni član »Naše Straže« je postal g. Jan Lego v Pragi; kot drugi član se je oglasil g. Janko Okič, urednik lista „Kneipp-Blätter“ v Wörishofenu.

Pokojni vseuč. prof. dr. Zhischman je zapustil svoje imetje (100.000 gld.) za slepce v Dunajskem zavodu, in sicer za rojene na Kranjskem. Če teh ni, za rojene iz Ko-

roške, in če tudi teh ni, za one iz Štajerske. Nižeavstr. namestništvo pa razpisuje te ustanove in priznava omenjenim le prednost. Tako se tudi tu prezirajo priznana prava Slovincem!

Vseuč. docent dr. Em. Kovař je umrl 14. jul. šele v 37. letu. Bil je kot slovanski in romanski jezikoslovec učitelj na češki univerzi Praški, a tudi sicer neumerno delaven. Pred narodopisno razstavo je prepotoval češko zemljo in ustanavljal okrajne narodopisne razstave, pripravljajé s tem gradivo veliki Praški razstavi. Pisal je mnogo, izdal nekatere samostojne jezikovne razprave in sodeloval pri filologičnih listih in pri Ottovem naučnem slovníku, a sam je urejeval in izdajal »Národopisný sborník«.

Levovski župan dr. Malachowski je poslal Praškemu mestu in češkemu narodu zahvalo na prisrčnem in sijajnem sprejemu ter zagotovilo, da je Palackega proslava utrdila sorodne vezi ter spremenila dosedanjo prijateljsko čustvo v bratsko ljubezen. Pobratimstvo bode večno in trajno.

V nekaterih ogerskih polkih so skušali socijalni demokrati širiti svoje ideje in tiskovine. Vsied tega se je vojakom prepovedalo pohajati lokale, ki služijo soc. dem. za shode in zabave.

Slovenske udeležnike Palackega slavnosti v Pragi prosi Ljublj. župan Hribar, naj mu določijo svoje fotografije, da se priredi tablô, kateri dobé gostje v spomin. Naprosil ga je v to župan Praškega mesta.

Ljudsko glasovanje v Curihu je dovolilo ženskam advokaturu z 22.000 proti 20.000 glasom.

Socijalni demokrati so na slabo obiskovanem shodu v Brnu 27. jun. sprejeli resolucijo za osnovo utrakvistične univerze na Moravskem. Niso je hoteli izkaziti z Nemci, ki se ustavljajo ustanovi češke univerze, dasi Čehi nimajo nič proti temu, ako se poleg češke ustanovi še nemška.

Ustanova tiskarne narodno-socijalnega delavstva v Pragi je dovoljena.

1886 je vzdrževal »Schulverein« 9 povsem židovskih šol. Na severnem Češkem je podpiral 113 šol, v katerih je bilo 192 kršč. in 4072 židovskih otrok.

Dunajski »Turnverein« ima 460 članov, med temi 441 Židov!

V češkem narodnem gledališču se je v prošli seziji igralo 445 krat; bilo je 105 popoldanskih predstav (kakoršnih se Ljublj. intendancija brani tako trdovratno!); 219 predstav je pripadlo na dramo, 159 na opero, 25 na balet, 14 na opereto, 28 je bilo mešanih. — Na 103 večerov so bila dana izvirna češka dramatična dela, na 76 večerov izvirne češke opere, na 44 večerov izvirni češki baleti. (»Bajaja«). »Prodana nevesta« se je doslej vprizorila uže 345 krat. V prošli seziji je od oper dosegla najlepši uspeh »Psohlavci« Kovařovičevi.

14. in 15. avgusta priredi združeno češko Sokolstvo veliko Palackega slavnost v njega rodnem kraju. Na 1. dan bo v Val. Mezeriču sokolski shod, 2. dan slavnost v Hodslavicah in izlet na Radhošť.

Bolgarski umetniki izgotavljajo za carja podobe 306 spomenikov, ki so se postavili v deželi povodom rusko-turške vojne, ter slike onih treh hiš, v katerih je car Aleksander II. prebival za časa vojne na bolgarskih tleh. Album združenih slik se preda v jeseni carju imenom bolgarske vlade in bolgarskega naroda. Krasne platnice kažejo ruskega vojaka, ki se vsmili zapuščenega bolgarskega dečka, ter so bogato iz kovine izdelane, pozlačene in posrebrene, v bolgarsko-bizantinski ornamentiki.

Iz Gradca je dobil Wolf pod imenom fonda za agitacije 7000 gld. za svoje »rodoljubje«.

Za vvedenje madjarske liturgije v unijatskih cerkvah na Ogerskem se je osnoval v Pešti odbor, ki naj se trudi za dosego tega namena. Obrača se na primasa in na grško-katol. škofe za podporo pri rimski stolici. Odbor pravi, da noče segati v prava ruskih in romunskih unijatskih cerkev, temveč le truditi se v to, da se ono pravo prizna i Madjarom.

V Parizu se je ustanovilo društvo za kopanje in predelovanje rude v Srbiji.

Gališka beda v številkah. Poljski poslanec Szczepanowski je pod tem naslovom napisal pred 10 leti knjigo. Po njem je v 27 letih umrlo v Galiciji poldrugi milijon ljudij vsied lakote. Zlasti uničuje narod žganje, monopol židovstva; krčme in žganjarije so skoro izključno v židovskih rokah. Poleg tega odirajo Židje ubogo ljudstvo ter je sleparijo na vse možne načine. Odnosaji so se zadnjih 10 let le še poslabšali, in zato so protižidovski izgredi skoro neizgibni.

Rečki učitelji, 56 na številu, so obiskali Budimpešto. Poklonili so se naučnemu ministru Vlasiću, in ta jim je rekel, da je madjarska vlada vedno spoštovala Reška prava, da Madjar ni bil nikdar silen, da torej i nadalje noče stvoriti nobenega nasilstva, da pa interes Rečanov zahteva, da se oni učé madjarskega jezika, in da se razširja madjarska državna ideja.

Dvorni svetnik, prof. Jagić, 60 letnico katerega so proslavljali slovenski in hrvatski listi, se je udeležil Palackega proslave v Pragi, a na napade in hujskanja na Slovanstvo v nemških listih se podvizal, da so donesla pojasnilo, da se je on kot odposlanec Dunajske akademije udeležil jedino k slavnosti, ki je bila prirejena v čast zgodovinarju Palackemu od akademije, da pa se je vzdržal taktno od vseh, od mesta prirejenih, politično tendencioznih slavnostij. — Živel Slovanstvo!

V mestnem zboru tržaškem je Raskovič rekel, da je dala občina v zadnjih 15 letih podpore občinskemu gledališču najmanj 300.000 gld. ter predlagal 150.000 gld. za zgradbo novega ljudskega gledišča „Commedia italiana“.

Biskup Strossmayer hoče osnovati deško semenišče v Oseku ter je zgradbo poveril Sarajevskemu arhitektu J. Vancasu.

V Ulmu je zborovalo 28 zastopnikov raznih podružnic „vsenemške zveze“, in ti so sklenuli, da se mora v vsi južni Nemčiji izpodrinuti češke pivo in nadomestiti z nemškim iz Češke.

V Chicagu izhajajočemu hrv. listu „Obzoru“ je odvzet postdebet za dežele ogerske korone.

V Mostar došedši Hrvat se ondi v vladnem hotelu »Narenta« ni mogel sporazumeti z nijednim službenikom, ker so bili vsi Nemci, neveščji hrvaščine!

V Dunajskem mestnem zboru je interpeloval sv. Kreisel radi tega, ker so v nekaterih železniških vagonih češki ali madjarski napisi nad nemškimi. Župar dr. Lueger mu je obečal, da bodo Nemci Dunajski isto tako energični za narodnostne stvari, kakor so drugod. Slovenci pa doslej nismo dosegli niti tega, da bi bil pri železniških objavah naš jezik celó na zadnjem mestu.

Mestni šolski svet v Gorici razpisuje 2 podučiteljski službi za ljudsko občinsko šolo s sloven. učnim jezikom, — prednost imajo one, ki so izprašane tudi za pouk z laškim jezikom!

Slovaške „Nar. Nov.“ pišejo, da se na Madjarskem narod le tlači z davki in madjarizacijo, a da bi se mu dali

pomočki k boljšemu zaslužku, zato se nikdor ne zmeni. V „barbarski“ Rusiji se vse drugače skrbi za narod. V Mihajlovskem v prijazanski guberniji je gospa Koznačejeva, posestnica kmetijstva, pričela poučevati kmečke žene v vezevju, ko je zapazila pri njih ročnost in talent zato. 1878 namreč je trpela okolica po požaru veliko revščino, in te jo je hotelo oteti. Imela je črez leto dnij uže 300 učenk. 1893 uže 600 Sedaj si vsaka žena po zimi prisluži nad 50 rub. — V Sičerskem v smolenski guberniji je 1885 pričela kneginja Urusova poučevati narod v tkalstvu. Država jej je šla na roko in ustanovila tkalsko šolo. Sedaj si služijo za tkanine na leto 15.000 rub. — S. Mozorov je poslal iz Zvenigoroda mladega tehnik v inozemstvo, da se izuči v pletenju protja, in je poučeval v tem svoje rojake. Kuez Galicyn je dal zemljo v dar za nasade protja. Sedaj se dobiva za izdelke do 20.000 rub. na leto.

Josip Kristan, slovenski profesor na Koprskem učiteljskišču, je po kratki boleznj ondu umrl. Začetkom jul. je izrekel našemu uredniku željo, da hoče napisati celo vrsto člankov, ki bi kazali na nedostatke v slovenskem javnem življenju. Med tem delom ga je prehitela smrt. Iz njegovih izjav v pismu smo razvideli, da je bil pokojnik jako misleč rodoljub, ki bi utegnul tudi s peresom koristiti mnogo.

V Gorici je umrl v starosti 94 let odvetnik dr. Doljak. 1851—61 župan Goriški in večletni dež. posl. Kot tak si je pridobil za Slovence zasluge, da je pripomogel k izpremembi volilnega reda, in s tem so Lahi izgubili dotedanjo absolut. večino v dež. zboru.

Država vzdržuje na Češkem 31 nemških srednjih šol (21 gimn. 10 realk). Gimnazije so imele v lani 16 razredih 5125 uč. (poprek 31 na jeden razred), letos samo 4828 (poprek 27). Realke predlanskim 3185, lani 3041, letos 3011 dijakov. Zlasti minimalno število dijakov je v viših razredih.

Francoski kemiki so obiskali Prago in si ogledali zanimivosti mesta in razstavo.

V Novem Tešinu živi 2500 Čehov. 1894 se je ustanovil »Narodni dom« in Češka Beseda«, 1895 češko katol. delavsko društvo; tudi češki social. demokratije imajo svoj češki odbor. V bolniški kapeli je od 1740 ob nedeljah češka propoved. Ker je kapelica premajhna, so 1866 izročili verniki prošnjo z 975 podpisi, da se češka božja služba upravlja v cerkvi, nadškofu Kohnu. Rešila se ni še do danes. — Ker hočejo Čehi osnovati svojo šolo, so nemški nacijonalcj poklicali svojega proroka Wolfa, ki je imel 17. jul. shod in govoril v znani maniri proti Čehom in proti vladi.

Varšavski Čehi so poslali Mat. šolski 400 rub; pri tej zbirki so se udeležile i visoke osobnosti ruske.

Dasi skrbé za ljudske šole dežele, vendar država vdržuje veliko število nemških ljudskih šol. Za Tirolsko n. pr. izdaje za povzdigo ljudskega šolstva 38.000 gl., za pospeševanje nemškega ljudskega šolstva v južnih Tirolih 15000 gl., za nemško-ljudsko šolo v Tridentu 14.700 gl., za dva nemška otroška vrta v Tridentu in Roveredu 4326 gl. — V Istri vzdržuje 3 nemške ljudske in obč. šole s 53.600 gl., za nemški pouk v Gorici 2210 gl., v Istri 2000 gl., nemško drž. v Pulju 3600 gl., podporo dvema nem. pomorsk. šolama v Pulju 3600 gl.; nemškima vojaškima ljud. šolama v Zadru 5400 gl. gl. — V vsem 144.400 gl. — V nemških ljudskih šolah v Trstu je bilo med 1202 uč. 698 Ital., 318 Slov., Nem. (torej teh le 16%). V deklški šoli v Fontanski ulici od 139 učenk 70 Ital., 26 Slov. in 43 Nemk.

Slovanski tehnikj z Dunaja so 24 jul. dospeli v Prago na inženirsko in arhitektno razstavo. Ondi so bili pozdrav-

ljeni od preds. akc. odseka ces. svet. Jahna in od preds. finančnega od. Staneka Zahvalil se je imenom Poljakov vit. Bureš, imenom Slovencev Schweizer, imenom Hrvatov Sarjanovič. Odpeli so »Hej Slovane« in »Kde domov mój« ter si potem ogledali izložbe.

* * *

Praška inženirska in arhitekturna razstava je dobila državno podporo v znesku 5000 glđ.

Na shodu nemških veteranskih društev se je ostro govorilo proti socialni demokraciji. General von Spitz, glavni govornik o tem, pa je še nasovetal, naj veteranska društva na Poznanjskem, v zapadni Prusiji in gornji Sileziji izobčijo vse svoje člene poljske narodnosti.

Okrajno glavarstvo v Libercu je javilo vladnemu glavarstvu v saški Žitavi, da so došli iz Žitave v Liberec 18. jul. učenci v spremstvu svojih učiteljev in tam pevali v gostilni po napevu avstr. himne pesem »Deutschland, Deutschland, über alles«, ter prosil, da bi se to ne ponavljalo več, ker so s tem žali patrijotični čut. Avstrijev. — Glavarstvo je spis poslalo šolam, a zavarovalo se, da bi se z ono pesnijo žalil čut. avstr. podanikov. — »Ost. R.« pa se zelo jezi na Libersko okr. glavarstvo vsled tega.

Mesto Zatec razdaje na slavnostih v znak svojega pristno nemškega mišljenja nove pruske narodne peneze s podobami treh nemških cesarjev in napisom »Uuser Schmelz und Stolz.«

»Jubilejska samopomoč« se zove novo društvo slov. in hrvat. učiteljev in učiteljic po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem, ki ima namen, po smrti društvenikov dati zakonitim dedičem podporo, da se obvarujejo od najhujše stiske in bede.

»Češki delnik« je bil zaplenje zaradi članka, ki govori o tem, katere židovske firme so dale denarje socialni demokratični stranki.

V Osjeku se je odkril spomenik vojnikom polka Šokčević st. 78, padlim v vojni 1866 pri Kulmu. Spomenik je delo hrvat. umetnika prof. Frangeša.

V češki občini dolnjeavstr. Poštorne dal je knez Ivan Liechtenstein zgraditi cerkev s stroški 200.000 gld. Pri posvečenju je imel pod mihim nebom češko propoved g. T. Šilinger iz Brna.

Na slavnost nemških turnerjev v Hamburgu je naša vlada dovolila vsem društvom, ki so prosila zato. — Čelhom Sokolom se je v svoj čas prepovedala korporativna udeležba slavnostij francoskih telovadcev v Nancy-ju.

Shod čeških zdravnikov je bil 23. jul. v Plznu. Društvo židovskih učiteljev ogerskih ima 534 članov, od katerih ima 416 nemađjarske priimke. Vodstvo društva je pričelo akcijo, da vsi ti podajo ministerstvu prošnjo za pomadjarjenje svojih priimkov.

Telovadno društvo »Fügner« v Draždanih je priredilo 6. jul. s sodelovanjem društev »Hlahol« in »Vlastimil« na čast Husu slavnost s predavanjem. Za spomenik Husov se je pri tej priliki nabralo 25 marek.

Med ogersko in srbsko vlade je nastal prepir o tem, katera ima pravo uživati vodno silo pri Železnih vratih. Srbska vlada je dala brunšviški firmi Lutherovi, ki je prevedla regulacijo Žel. vrat pravo, da na srbskem bregu napravi gradbo in uporabi vodno silo v električno gonilo; ogerska ji ugovarja, in mednarodno sodišče reši to stvar.

V Novem Jičinu so se pri shodu proti Wolfu izjavili socialni demokrati. Wolfa so proti njim morali braniti orožniki.

Zola, katerega so zlasti židovski listi proslavljali kot neustrašenega boritelja za resnico, je bil znova obsojen, in sicer na 1 leto ječe, in je prav junaški — utekel, menda na Norveško.

Družba sv. Mohorja šteje letos 77.131 členov. Lani je število padlo za 3687, letos se pomnožilo za 5591, torej je 1904 členov več nego predlanskim.

Vlada je potrdila pravila zaveze slovenskih pevskih društev. Ustanovni shod je bil 24. jul. v prostorih »Glasbene Matic«.

Peti shod čeških stenografov je bil 18. in 19. jul. v Pragi. Mednarodni zdravstveni kongres bo 1900 v Parizu. Zajj se osnuje poseben češki odbor. K udeležbi so bila povabljena razna zdravniška in znanstvena društva; k poslanju zastopnikov v odbor pa: društvo čeških zdravnikov, dr. čeških lekarjev in dr. čeških arhitektov in inženirjev.

V Turč. St. Martinu je dal Ujhelyi odvesti s ceste 10 letnega dečka Šinčja v svoj urad, tam so ga od 10 zj. do 5. pop. izpraševali o sprejemu urednika A. Pietorja po obsodbi v Pešti. Dečko je bil žejen in lačen, a šele na večer so mu kupili liter črešenj in tri žemlje, ko so ga zopet izpustili. To inkvizicijo bodo

uporabljali kot obtožbo oseb prisostvujočih pri slovesnem sprejemu slovaškega mučenika.

V Levovu se otvori novi 6. gimn.

Kmetijska družba za Kranjsko je imela 1897: 85 podružnic. Letos se jih je zopet na novo osnovalo 10. Vseh članov ima 4115. Zasnovalo se je kmetijsko kemično poskuševališče, in na jesen se otvori kmetijska gospodinjska šola. Iz drevesnic se je oddalo krog 15000 visokodebelnih drevesec in 1000 pritiskavcev. Semen je razprodala členom za 20000 glđ. Umetnih gnojil razpečala nad 90 vagonov. Modre galice je oddala 10.000 kg., prodala 175, prodarila 27 trtnih škropilnic.

Amerika ima 70 milj. prebivalcev, od teh je 16 milj Ircev, 14 milj. Nemcev in Holandcev, 13 milj. Anglosasov, 5 milj. Francozov, 7 milj. Slovanov, 3 milj. Skandinavcev, 2 milj. Lahov 3 milj. Špancev in Portugizev, 7 milj. Zamorcev.

»Slovansko pevsko društvo v Ptuj« priredi povodom blagoslovljenja zastave »Celjskega pevškega društva« 14. avgusta v dvorani »Narodnega doma« v Celju sijajen koncert.

Milodari za ponesrečene po potresu Dalmatince se bodo po odredbi min. preds. pobirali po vsi Avstriji.

Demonstracija je bila po poročilih nemških listov, ker so v Mariboru učiteljišćniki peli pri zaključku šolskega leta v stolici pri maši — v slovenskem jeziku.

Sarajevo je v Budimpešti vzelo posojilo 600.000 glđ. za javne stavbe.

Biskup Strossmayer je poslal Sinjskemu načelniku 1000 koron za ponesrečene po potresu, z lastnoroišnim pismom.

Na francoški ladiji »Bourgogne«, ki se je potopila 4. julija na potu iz Amerike v Evropo, je bilo tudi 10 Slovencev, od katerih se ni rešil nobeden.

V Zagrebu je pričel izhajati »Agramer Lloyd« kot organ za narodno-gospodarske interese.

Advokatskih kandidatov je bilo po uradnih sporočilih koncem 1897 v Avstriji: 1614.

V Hebu bo v avgustu velika nemška pevška slavnost, na katero so vabljena pevška društva iz Nemčije. Kaj bi rekli v Nemčiji, ako bi se tem gostom žugalo z izgonom?

Država vzdržuje v Pragi 8 popolnih nemških srednjih šol z 59 razredi in 13 (9 popolnih, 4 nepopolne) češke s 86 razredi! Na nemških je bilo 2460 učencev; na čeških 4341. Od učencev na nemških šolah je bilo 522, to je 21·3% Čehov, 1049, to je 41·2% Židov.

500 letnico rojstva mistra Jana Rokycana proslavé Čehi 13.—15. avgusta v Rokycanu, njega rojstvenem kraju.

Československi gasilci priredé 13.—16. avg. v Frenštatu veliko Palackeга proslavo.

V Lisi v Pruski Poljski hočejo postaviti spomenik Komen-skemu. — Nemci imajo poleg tega tudi posebno društvo »Komenius Gesellschaft« za izdavanje njegovih opisov.

»Sokolska župa krále Jiřího« je imela v Letovicah javno telovadbo 17. jul., katere so se udeležili tudi telovadci iz Mor. Tribove. Jedva so oni prišli do Tribove, ko jih srečajo nemški pevci, na potu na izlet, ter jih prav surovo napadejo. Ko so se Sokoli vračali po noči z železnice, so jih na kolodvoru v Brisovi napadli in vlak bombardovali s kamenjem.

V Curihu v Švici je bila na spomju Husov v starokatol. cerkvi češka služba božja, katere se je udeležilo nad 100 Čehov. Čehi so poslali starokat. biskupu švicarskemu, dr. Herzogu, pozdravni brzojav. Došlo je 21 brzojavnih in mnogo pisemnih pozdravov.

V samostanu Ravanici v Srijemu se shaja vsako leto na Vidov dan srbski narod v proslavo mučenika, sv. carja Lazarja. Poleg drugih svečanostij je bil letos tudi zbor za osnovanje društva kneza Lazarja. To naj bi imelo razvijati viteštvo na temelju narodnih junaških iger, ženstvo pa negovati ročna dela, glasbo in ples.

Bivši minister Giga Geršić v Belgradu je izdal »Današnje diplomatsko in konzularno pravo.«

Biskupu Strossmayerju se je 27. jul. v Slatini poklonila deputacija Hrvatov pod vodstvom predsednika kluba hrv. opozicije, bar. Gjüre Rukavine.

Biskup Strossmayer je postal ustanovnik društva »Hrvatski Dom« v Vrbniku z vsoto 100 glđ.

Nova tiskovna pravda Turč. »Nar. Novin« bo zaradi 15. in 16. apr. objavljenega članka »Megalomania«, v katerem se opisuje madjarizacija in nje nezakonita sredstva. Razprava bo 20. okt. radi »ščevanja«.

DIJAŠTVO,

Cirilo-metodijsko proslavo je priredilo ak. dr. »Zvonimir« na Dunaju. Po tamburanju in petju je predaval g. Zgrablić o življenju in delovanju slovanskih apostolov; g. Krsto Krile je predčital razpravo: »Hrvatsko drž. pravo in slovanska vzajemnost.«

Na gimnaziji v Gorici je bilo 429 dijakov; 214 Slovencev, 167 Lahov, 44 Nemcev, 3 Hrvatje in 1 Anglež.

Izvestje Ljublj. realke prinaša razpravo prof. Belarja: »Erdbebenbeobachtungen in alter u. gegenwärtiger Zeit u. die Erdbebenwarte in Laibach.« Koncem leta je bilo 398 učencev; po narodnosti 211 Nemcev (!), 124 Slovencev, 13 Lahov, 6 Čehov in 1 Hrvat.

Izvestje Ljublj. niže gimnazije prinaša razpravo prof. Rutarja »Solun in njegove razvaline«. Koncem leta je bilo 219 dijakov in 3 privatisti; razun jednega Madjara vsi Slovenci.

Jagičeva 60 letnica se je proslavila na Dunajski univerzi. Filozof A. Lovrič mu je izročil hrvatsko addresso učencev njegovih, pl. Nachtigall pa čital delo iz starosloven. literature. Pozneje so se slušatelji združili z nekaterimi profesorji v lokalu blizu univerze na prijateljski sestanek. Dr. Murko je tu proslavljal zasluge Jagičeve za slavistiko; po zahvali Jagičevi so se prepevale razne slovanske pesni.

V Senju so zaprli nekotliko dijakov, ki so priredili demonstracije proti ravnatelju vsled prevelike strogosti pri zrelostnem izpitu.

V Ljubljani so se letos sešli slovenski abiturijenti z različnih gimnazij. Razgovarjali so se, kakó bi se pripravljali za bodočnost. Tudi razni rodoljubi so govorili na njih komerzu, oz. banketu. Priporočalo se je, da bi so obšine potezale za osnivanje slovenskega vseučilišča. Razveseljevali so se tudi, kakor poročajo, prav dobro.

Češki ženski gimnazij »Minerva« v Pragi obiskovalo je letos 97 učenk.

Čehi svetujejo dijakom, ki se hočejo posvetiti živino zdravništvu, naj raje posetijo šolo v Levovu nego na Dunaju.

Shod vseh slovenskih visokošolcev in abiturijentov hode v Ljubljani 19., 20. in 21. avg. Tovariši naj pošljejo nemudoma svoje naslove na naslov: Josip Reisner v Ljubljani.

Drž. viša gimnazija v Kranju je imela letos (v 5 razredih) koncem leta 308 dijakov; razun 4 Nemcev so vsi Slovenci.

Na gimnaziji Novomeški je bilo 201 dijakov: 197 Slovencev, 3 Nemci, 1 Hrvat.

Učiteljski abiturijenti so priredili na korist učit. konviktu slavnostni koncert 18. jul. v »Sokolovi dvorani« v Ljubljani.

Radikalno napredno dijaštvo češko je ustanovilo klub »Antonin Čížek«. Sprejel se je nasovet, da se izda knjižica o letu 1848 ter izdaje dijaški časopis.

Nem. slov. gymn. v Celju je imela v treh razredih 108 učencev. — Celjska viša gimnazija je imela 270 učencev; 163 Nemcev, 105 Slovencev. Dež. meščanska šola v Celju je imela 91 učencev, 47 Nemcev in 43 Slovencev.

RAZGLAD PO SLOVANSKEM SVETU.

A) SLOVENSKE DEŽELE,

Kranjsko. Izredni obč. zbor odvetniške zbornice kranjske je sprejel resolucijo, s katero protestuje proti sklepu Graškega višega sodišča radi slov. razprave.

Kot prva slavnost v proslavo cesarjevega jubileja bo 17. avg. v Ljubljani shod slovenskih županov iz Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske.

Na čast sv. Cirilu in Metodu so po raznih krajih na Slovenskem prižigali kresove. Drugih posebnih slavnostij ni bilo.

Shod slovenskih odvetnikov, notarjev in kandidatov se je vršil v »Nar. Domu« v Ljubljani 17. jul. Otvoril ga je dr. Papež, predsedoval mu je pa dr. Serbec. Župan Hribar je pozdravil zborovalce imenom Ljublj. mesta, povdarivši obč. nevoljo, katero je vzbudil sklep Graškega nadsodišča, proti kateremu hoče sedaj protestovati cvet sloven. inteligencije. — Dr. Štor je po-

ročal o prizivni obravnavi, pri kateri je bila proglašena nezapravnost slovenščine. Dr. Majaron, da se je 23. jun. 1862 uže vršila sloven. obravnava pri dež. sodišču v Gradcu. — Dr. Hrašovec je poročal o tem, kako doseči polno ravnopravnost slovenščine v uradih. Za vsako stvar se je treba boriti, in uradi uradujejo slovenski le toliko, kolikor se izsili od njih. V prepirnem in neprepirnem postopanju se samo tedaj uraduje slovenski, kedar intervenuje slovenski odvetnik, v kazenskem pa izključno le nemški. Zapi-niki in sodbe so nemške, le kedar intervenuje slovenski odvetniki, so zapisniki sloven., ker ne podpisuje drugih. Jednake razmere, kakor na Štajerskem, so na Koroškem in Primorskem. Da se doseže slov. uradovanje, je treba, da odvetniki in notarji pri vseh uradih in instancijah govoré in pišejo izključno le slovenski. S polit. in finančnimi uradi se celó na Kranjskem deloma uraduje še nemški. Prvo, kar je treba, je, da min. zaukaže vsem uradom, da se morajo pri občeivanju s strankami posluževati istega jezika, kakor stranke. Poročevalec predlaga resolucijo: »Slov. advok., not. in kand. obzalujejo protizakonito postopanje c. k. nadsodnije v Gradcu ter bodo kot zastopniki slov. strank bez izjeme in obzora v pisavi in besedi rabili pri vseh drž. in samoupravnih oblastvih, ki so nastanjena na slovenski, oz. hrvat. zemlji, ter tudi v vseh pritožbah proti sklepom in rabsodbam teh oblastev jedino le slov., oz. hrvat. jezik, ter ne podpisujejo drugačnih zapisnikov, — ter da bodo kot zastopniki slov. strank tudi za naprej pri prizivnih razpravah v Gradcu zahtevali, naj se vrši obravnava v slov. jeziku, ter se pritoževali do najvišega oblastva, kedar in kolikorkokrat se odkloni ta zahteva.«

— To se naznani pravosodnemu notranjemu in trgovskemu minist., ter se ta naprosijo: da imenujejo za vse urade v deželah s sloven., oz. hrvat. prebivalstvom, bez izjeme le uradnike, ki so tudi v pisavi zmožni sloven. in hrvat. jezika, za konceptne uradnike pa le take, ki so to znanje dokazali z zadostnim redom v maturitetnem spričevalu, — da razpišejo drž. ustanove za dijake, ki se hočejo posvetiti jedni ali drugi stroki, spadajoči v njih delokrog, vsaj za toliko časa, dokler ne preneha nedostajanje sloven. povsem zmožnih uradnikov, ter da naj takoj ukažejo vsem podrejenim oblastvom, tudi onim druge instancije, da morajo v občeivanju s slov. strankami rabiti le sloven., oz. hrvatske tiskovine ter se posluževati slov., oz. hrv. jezika tudi v pisavi, posebno v zapisnikih, rabsodbah ter v svojih, ustno in v navzočnosti strank prednašanih poročilih«. — Dr. Kraut opisuje razmere na Koroškem. Nemški nacionalci ondi gospodarijo. Vse naredbe in ukazi se izdajavo le v nemščini. Obravnava se s tolmači. tako tudi pri porotnih obravnava. Slov. vloge se navadno rešujejo slovenski, a pritožujejo se proti temu nemški odvetniki, zahtevajoči dvojezične rešitve. — Dr. Pipuš opisuje sistematično izrivanje sloven. pri štajerskih sodiščih. — Dr. Pretner razjašnjuje primorske odnošaje. — Dr. Rybaču se zdi resolucija premalo energična. S samimi pritožbami se ne opravi dosti, treba obstrukcije. Dr. Majaron je nato poročal o ustanovi višega sodišča v Ljubljani ter predlagal resolucijo, da je onajnujno potrebno v pravosodnem in gospodarskem interesu sloven. naroda, ter se pozivljejo slov. drž. poslanci, da je izposlujejo. Dr. Dečko nasovetuje, naj se ta resol. po posebni deputaciji izroči vladi in cesarju; dr. Baš, naj se v peticiji razpravlja tudi o univerzi

v Ljubljani. — Dr. Krisper predlaga še, naj se osnuje društvo kot zveza slov. odvetnikov, ki naj varuje pravice odv. stanu in koristi slov. strank, pos. pa se poteguje za enakopravnost sloven. v vseh uradih. — in ki naj se peča z nasvetovanjem zakonskih sprememb in novih načrtov, kolikor to zahtevajo interesi slov. naroda.

Tržaško. Tržaški mestni svet je imel 14. julija sejo, v kateri je sov. Dollenz opozarjal, da je že lani stavil predlog, naj se Corso imenuje po cesarju, ter ponovil ta predlog zaradi jubileja. Galerija mu je navdušeno pritrjevala. Župan se mu je ustavljal, češ, da bi ljudstvo ulico imenovalo vendar le vedno samo »Corso«. Za nujnost so glasovali jedino okoličanski zastopniki. Vsled tega je galerija demonstrovala proti Italijanom, a župan jo je dal izprazniti. Na galerijo pa so med tem pustili drugo občinstvo, ki je sedaj demonstrovalo za župana in proti Slovencem. Teh seveda ni odstranil, dasi je zahteval sv. Gorjup, naj bo župan jednak do vseh. Zato so okoličanski svetniki ostavili dvorano.

Namestništvo hoče prisiliti duhovščino, da sprejema in rešuje italijanske in nemške dopise, — a samo se tako izognuti slovenskemu, oz. hrvat. uradovanju. Od tržaškega ordinarijata zahteva, da ukaže duhovnikom, da sprejemajo in rešujejo, ital. oz. nemške uradne dopise. češ, da župni uradi nimajo predpisovati ničesar, ker so javni uradi in poslušajo na temelju od države jim dane oblasti.

Namestnik gr. Goëss je dobil čast tajnega svetnika. — Slovenski listi se opirajo na razna dejstva, s katerimi dokazujejo, da v namestništvu vlada stari sistem, kakor za bar. Depretisa in Rinaldinija. Poprejšnji, Slovanom neprijazni uradniki so ostali v rumeni hiši in skušajo celo v gospodarskih stvareh delati zapreke. Gledé na nekatere posojilnice izsledujejo paragrafe po katerih bi se krčil razvoj slovenskih posojilnic, katere so doslej bez zavir jemale denarne vloge tudi od nečlenov. Posojilnice so prisiljene iskati svoje pravo do najvišjih instancij.

Tržaška glavna pošta je nastavila 1 uradnika, večšega slovenskega jezika, kateri uradnik naj bi občeval neposredno s strankami. Laška in ž njo držeča nemška irredenta iz židovskega in nežidovskega tabora, je stvar javno zasuknula takó, kakor da bi se bila izdala naredba, ki zahteva znanje slovenskih jezikov tistih, ki hočejo dobiti službo pri pošti Tržaški. To bi odgovarjalo dejanskim potrebam in enakopravnosti v Trstu. To pa na Trž. pošti prezirajo na škodo slovenskemu življenju.

Istra. Glavna skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda za Istro se je vršila 25. jul. v Opatiji v „Zorindomu“. Došlo je obilo členov in gostov iz Hrvatske in od drugod, med njimi tudi jeden čl. češ. osrednje š. Matice. Predsednik dr. Vitezić je oznanil delovanje družbe v prošlem letu. Dr. Laginja je poročal o zapaščini pok. dobrotnika Mih. Babića iz Sarajeva. Poročila je skupščina odobrila.

Gabrščekova tiskarna s 4 stroji začne delovati mes. avgust. Rodoljubki pozdravljajo to narodno podjetje in priporočajo kot solidno firmo.

Goriško. Trž. nam. dr. Goëss je popotoval po Goriškem, in sicer po Kanalski dolini. Narod ga je hladno sprejemal, ker nima povoda za oduševljenje. Namestnik je nagovarjal ljudi, naj bi prisilili slovenske

dež. poslance, da vstopijo zopet v dež. zbor. »Soči« poročajo, da ni bilo moža, ki bil namestniku razložil vzroke, radi katerih slov. zastopniki ne morejo sodelovati v dež. zboru z ital. stranko, katera glasuje proti vsaki pravični slovenski terjatvi.

Dne 24. jul. je bil v Bovcu velik javen ljudski shod, ki je po obsežnem govoru g. E. Klavžarja sklenul resolucijo, da bi vlada takoj pričela zidati Predelsko železnico, če ne drugače, po §. 14. Jednak shod je isto sklenil tudi v Kobaridu. — V Celovcu in drugod med Nemci nasprotujejo Pr-delski žel. in hočejo imeti druge črte, n. pr. čez Karavanke. Ta boj traja že desetletja.

Štajersko. V Žrečah na Štajerskem so ustanovili »slov. gospodarsko-polit. društvo »Straža«.

Občine Ormož, Hardek, Litmerk, Puščenci, Hum in Frankovci so uležile pri trgov. min. prošnje za slov. napise pri poštnih uradih in na pečatih ter za slov. tiskovine pri poštnem prometu. — »Dom.« pozivlje i druge občine, da se oglašé za narodna prava.

V Gradcu se je ustanovila nova polit. stranka »patrijotičnih nemško-avstrijskih meščanov«, ki poleg trdnega nemškega stališča vendar priznava prava slovenskim narodom. »Saj je le pravično, ako vsi narodi mnogojezične Avstrije, ki služijo državi s krvjo in blagom, uživajo jednaka državljanska prava. Vsak pošten Nемец v Avstriji, ki ne išče sebičnih ciljev, temveč kateremu je za blagost nemškega naroda, mora biti za politiko sporazumljenja in politiko tolerantnosti do vseh avstr. narodnostij. Radikalci radi tega stranko pobijajo.

Koroško. V Medgorjah so Slovenci 4. jul. zmagali pri občinskih volitvah.

B) OSTALI SLOVANSKI SVET.

Državni zbor zaključen! Po dovršenem razgovarjanju z nemškimi strankami, naposled tudi s kat. konservativno, je bil min. predsednik gr. Thun odšel k cesarju v Ischl poročat o svojem trudu. Pri cesarju je bil 24. jul. dolgo časa in tudi pri obedu. Dne 26. jul. pa je svet zvedel, da je cesar istega dne podpisal zaključenje drž. zbora. Nemški listi vseh vrst, opozicije so trdili, da ni prišlo do nobenih znatnih odločitev, 26. jul. pa so razvideli, da niso vedeli nič, in da so le slepili potrpežljivo občinstvo. Nihče tega dne (26. jul.) nič ne ve, kaj počne vlada dalje; s češke strani trdijo, da si je vlada napravila prosto pot za druge odločitve, ker je razvidela, da nič ne opravi s sedanjim parlamentom. Drž. poslanci vsled zaključanja parlamenta nimajo več imunitete, in to je vdarec najbolj nemški obstrukciji, ki je izrabljala poslaniško svobodo za vsakatera pretiravanja in laži.

Ministerski predsednik gr. Thun je bil po završenih razgovorih z obstrukcionisti povabil k sebi tudi načelnike nemške katoliške stranke. Ta ni posebe naznanila, kakó misli o »osnovnih potezah« Thunovih. Čudila pa se je vendar, da nemške stranke so zavrgle te potere. Jugoslovanski zastopniki (vsaj do 21. jul.) niso bili pozvani na »neobvezne konference«. Sedaj ugibljejo, kakó bo de gr. Thun postopal dalje. Nemške stranke zagajo s še večim uporom, ko bi vlada ukrenula kaj proti interesom, kakoršne zastopajo one; sosebeno se grozé za slučaj, ko bi se godile kake izpremembe gledé na sedanjo ustavo. »Nár. Listy« pa v imenu Mlado-

čehov žugajo, ko bi se ministerstvo še nadalje udajalo Nemcem na korist.

Sovet za obrtništvo in kmetijstvo. Sedanja vlada je vstvarila na osnovi posebnih pravil dve novi instituciji, jeden sovet za veleobrt in obrt v občē, drugi za kmetijstvo (Industrie- und Landwirtschaftsrath). V vsak teh sovetov se pozovejo možje, bolj ali manj veščaki, iz vseh dežel tostranske polovine. Ti se bodo razgovarjali o potrebah in napredku, o pomočnikih za pospeševanje dotičnih gospodarstvenih oddelkov. Vladi bodo pripravljali snovi za nove načrte in zakone, da se ne vstvariyo zgolj po razumu dotičnega uradništva. Tudi parlamenti dobē po takem pretresanju novih sovetov izdatno strokovno pomoč, da bodo zastopniki laže presojali vladne načrte ali pa sami stavljali primerne predloge.

Veleobrtni sovet je bil na Dunaju sezvan 20. jul. Trgovinski minister dr. Bärnreither ga je otvoril z obsežnim programatiškim govorom v prisotnosti ministra za kmetijstvo bar. Kasta, gledē na katerega je omenil, da obe obrtna in kmetijska sekcija, imati namen, sodelovati in podpirati se vzajemno. Minister pravi, da mu je bilo na sreč, zasnovati središčni urad za vse vrste obrtnije; kajti ne more se novi sovet omejati samo na veliko obrt in trgovino, temveč mora poštēvati tudi vsa obrtna vprašanja niže vrste, ker drugo se veže z drugim. Dosedanji pomočni sovet za pospeševanje obrti hoče on razširiti in i premeniti takō, da bo služil specifično obrtnim interesom. Treba je pa še dalje delo deliti; dolžni smo skrbeti tudi za vzgojo in tehniško izobrazbo, duševno in gmotno pospeševanje *delavskega* sloja. Velika je sovisnost med gospodarstvenimi in socijalnimi razmerami. Zato hoče on vstvariti tudi *statistični urad o delu*. V tem bodo sedeli obrtniki in delavci, da bodo pot pripravljali za sporazumljenje med proizvodniki in delavci.

Novi obrtni sovet bode imel najprej opraviti z materijalom gledē na obnovenje zunanjih pogodb, katere trajajo do l. 1903. Treba je izdelati novi carinski avtonomni tarif, da se bodo vedeli ravnati tudi pri postopanju za pogodbo z Ogersko. Od srečne rešitve pogodbe je zavisna velesila monarhije. Obrtni sovet hoče imeti tudi *oddelek za izvožnjo*. Treba je uporabljati vojno mornarico za misijonska potovanja v pospeševanje trgovine, da bi takō imeli tudi mi trgovinske naselebine v tujih zemljah. Dalje je treba izpremeniti zakon o delništvu (akcijskih podjetjih), ker dosedanji koncesijski sistem je zastarel uže davno, ter zameniti ga z *normativnim sistemom*. Na to stran hoče vlada lajšati razmere uže sedaj. Po tem govoru seveda so bili veliki podjetniki in trgovci jako vese i in so se ministru zahvalili. Nato so se sovetniki razdelili v pojedine oddelke, in minister jim je predložil dotične predmete v smislu tu označenega govora. Židje bodo imeli v novem veleobrtnem sovetu vplivno, najbrže prepvlivno besedo. No začetek je stvorjen, in institucija se bode razvijala, kakor bodo narodi razumni in močni. Statistiški urad o delu je tudi uže nastopil svoj posel.

Dne 28. jul. bil se je sešel pa kmetijski sovet. Bar. Kast, minister za kmetijstvo, je otvoril to sekcijo z daljšim govorom, zasnovanim analogno, kakor govor trg. ministra. Bar. Kast je povdarjal sovisnost obeh sekcij, vendar pa jednakovredno samostalnost vsake posebe. Med zadačami kmet. sojeta je seosebno točka

o *podpiranju* kmetijstva; doslej se je del la državna podpora bez vsakaterega reda in programa. Živinarstvo se mora takō urediti, da se bodo dežele notranje podpirale seosebno med seboj. Zavarovanje živinā je še le problem, pospeševajo pa bi ta oddelek gospodarstva. Potrebno je urejenje proti toči; potreba je predružačiti vodno pravo. Zaradi kritičnega položaja vsega kmetijstva je treba pospeševati tehniško izobrazbo kmetov in logarjev. Silno pereče je vprašanje o *kmečkih* delavcih, kateri imajo analogne potrebe kakor delavstvo v obrtništvu. Seosebno se mora urediti posredovanje dela na kmetih. Logarstvo spada tudi med zadače sekcije. Kmetijstvo potrebuje, da se tudi med njim razvije in uredi zadružištvo. Pretresati je dalje treba interese rudokopanja, podjetnikov in rudokopov, in tudi škodo, katero provzročuje rudokopanje na površju zemlje. Čas dela v rudokopih mora se skrócić, delo žensk in otrok je treba tu posebe določiti. Tudi tu je potrebno posebe urediti zadružištvo. Gledē na Ogersko in zunanje države je potreba v tej sekciji pretresati ista vprašanja, kakor v veleobrtni sekciji. Minister povdarja jednotnost skupnega gospodarstva v monarhiji in se nadeja sporazumljenja z Ogersko, vendar pa priporāča, pripraviti se na najhujši slučaj, torej za avtonomni carinski tarif itd. Na to se je predsednik nemške sekcije češk. kulturnega sojeta pritožil, čes, da se preveč zanemarija nemška sekcija, in da mu je nloženo, to centralno sekcijo zapustiti, ako se takoj ne reformuje ta novi kmetijski sovet z ozirom na češki kulturni sovet. Drugi zastopniki so se začudili, da se prinaša politika v to sekcijo, min. Kast. pa je predlagal, da naj se slišani predlog izroči odseku za poslovni red, in zborovalci so to tudi sprejeli, predsednik nemške sekcije češk. kult. sojeta pa je zapustil dvorano, kljubu temu, da je možno po nasvetovani poti pravila izpremeniti v smislu Nemcev na Češkem. — Oddelki v tej sekciji so: kmetijski, montanistiški in skupni. V kmetijskem je predsednik dež. odbornik (Nemec) Pirko in podpredsednik slov. drž. posl. Povše.

Obči slovanski jezik. V „Zeit“ od 16. jul. t. l. zagovarja dr. Ofner nemški kot skupni jezik, češ, da bi drugače nastala babilonska zmešnjava. „*Ko bi se pa avstrijski Slovani mogli zjediniti za jeden svojih jezikov kot skupni občevalni jezik (als gemeinsame Verständigungssprache), bilo bi možno in pravično, da bi mu odmerili v državi mesto sovrsno z nemškim jezikom.* Ze sedem jezikov to ni možno. Odločiti se je treba: ali za državo s skupnim občevalnim jezikom, ali pa za osem občevalnih, pravilniše, neobčevalnih jezikov bez države.“ Gledē na skupni občevalni slovanski jezik v Avstriji je dr. Ofner prišel vsaj do zaključka o možnosti tega, kar smo mi od začetka razpravljali in dokazovali v „Slov. Svetu“ in še poprej v »Parlamentarju«. Možno in pravično bi bilo vvesti poleg nemškega tudi jeden slovanski kot skupni občevalni jezik, a mi smo dokazovali to potrebo za skupno monarhijo, v kateri bi dosledno madjarski kot skupni občevalni jezik moral odpasti za ogersko državno polovino. Prek in prek v monarhiji bi morala veljata dva skupna jezika, nemški in slovanski. Dokaz take potrebe se opira na dejstva in prirodne razmere Avstro-Ogerske. Toda kdo je — ne gledē na Poljake — kriv, da monarhija ni prišla do tega njej prirodnega in prikladnega razvoja? Nemci, ki vidijo v vsaki kulturni slovanski pojavi panslavizem, da bi toliko laže pripravljali pot

konečni germanizaciji. Sicer pa nas veseli, da je vsaj jeden nemški glas izvedel konsekvencije, do katerih smo prišli uže davno, in radi katerih so nas zmerjali s pridevkom utopistov.

Dunaj. Zaupni možje srbsko-pravoslavni cerkvenih občin iz Bosne in Hercegovine so došli 14. julija na Dunaj in donesli Kallayu načrt za avtonomijo srb. pravoslavne cerkve v okup. deželah. Kallay hoče poslati načrt dež. vladi v Sarajevu ter se posvetovati z bosensko-herceg. biskupi. Ker so zaupniki izjavili, da je vrhna oblast njih cerkve carjigrajski patrijarhat s sv. sinodom, se je je zelo raztogotil.

Čehi leopoldovega okraja Dunajskega so se 11. jul. zbrali, da priredé zahvalno manifestacijo cesarju, ker ni potrdil Koliskovega zakonskega predloga.

Orientalna akademija na Dunaju se je pretvorila v c. k. konzularno akademijo.

Orientalna akademija, dobivši ime „Konzularne akademije“, začne uže jeseni delovati na podstavi nove organizacije, po načrtu zvananjega ministra gr. Goluchowskega. Imela bode glavna oddelka: Orientalna sekcija in Obča sekcija; prva bode učila najbolj vstočne jezike, druga pa podajala teoretično obče znanje po modernih potrebah, zlasti v vseh vrstah gospodarstva, specialno tudi trgovine

Češko. Mestni zastop Litomeriš' i je sklenul resolucije: 1. polno priznanje in obžalovanje radi razpusta Graškemu mestnemu совету; 2. opravičeno ogorčenost o Palackeje slavnosti v Pragi, ki je bila pod pretvezo proslave češkega zgodovinarja in politika le izraz sovraštva do Nemcev in je propovedovala skrajni boj vseh slovan. narodov proti Nemštvu v Avstriji in zunaj nje. — Takó jo vodijo na svoj žleb.

V Krumlovu je ukazal župan sneti avstrijski prapor s češke šole, s katerim je bila odičena povodom potovanja češkega dež. namestnika!

Praga — z zgolj češko upravo! Praski »Deutscher Verein« je odposlal min. predsed. grafu Thunu poseben dopis, v katerem se pritožuje proti temu, da bi Praga tudi od strani raznih gospodk smatrala se čisto češkim mestom, in zagovarja dvojezičnost Prage. Svoj zagovor opravičuje z govorico, da po »osnovnih jezikovnih potezah« gr. Thuna bi se češko kraljestvo razdelilo na 5 pasov, in da bi vsled tega Praga mogla dobiti vso upravo s češkim jezikom. Zajedno se dopis opira na govorico, da vlada hoče v mestih z lastnim statutom držati se za drž. gospodko tistega jezika, kateri je *običajen v občinski* samoupravi. Dopis pravi, ko bi osnovne jezikovne poteze v resnici dale Pragi češko jednojezičnost, bilo bi to uže dovolj močen povod, da so nemške stranke bezuslovno odklonile te poteze. Nadaljnji obseg tega dopisa min. predsedniku za nas nima posebne važnosti, pač pa je načelno važno in za Slovane *ne* indiferentno vprašanje to, ali je navedena govorica o mestih z lastnim institutom resnična ali ne. Ako bi bila resnična, bi Slovani morali protestovati proti takemu načelu, in naj si bode še toliko ugodno Pragi sami. Ta dar za Prago bil bi *danajski dar* gledé na večino *pomešanih* mest, ki imajo tudi lastni statut. Trst n. pr. je eklatanten zgled, ki bi silil odotne Slovane k obupanju. In tako so tudi druga mesta z lastnim statutom v neslovanskih rokah, dasi imajo Slovani v teh mestih ali dejansko večino a. i pa znatne odlomke prebivalstva. To vprašanje o je-

ziku drž. gospodk se ne more rešiti pravično po navedenem načelu; rešiti se mora v skupnosti jezikovne in narodne jednakopravnosti. Pozor torej gledé na to vprašanje!

Moravsko. Nemški naprednjak drž. poslanec dr. Gross je 28. julija v Iglavi pred volilci razkladal pol. razvoj od Badenija do danes. Obsojal je „osnovne poteze“ Thunove, češ, ker bi iste dale podstavo držav. češkemu pravu, češčino vvedle kot notranji jezik, uničevale nemštvo zlasti v Moravi. Opasne se mu zde te poteze radi tega, da bi izpodmikale nemški kot notranji jezik in bi se prej ali poslej vvedle tudi v drugih pomešanih deželah. Boji se federalizacije, češ, da bi razrušila državo, vendar pa se v tej obliki ne boji nacionalne škode za Nemce. Česa se torej boji? Izgube nemškega gospodstva, o katerem se nadeja, da ostane in zmaga. Volilci so njemu in obstrukciji izrekli priznanje in se nadejajo, da dosedanji obstrukčni boj dovede do zmage.

Sileško. Nemci se upirajo temu, da bi češko gimnazijo v Opavi prevzela država. Oni sodijo o nepotrebnosti te gimnazije! Navajajo analogne pretveze, kakor proti slovenski gimnaziji v Celju.

Deputacija čeških deželnih poslancev iz Silezije je bila pri ministerskem predsedniku, da izprosi za Sileško vveljavenje jezikovne ravnopravnosti.

Galicija. Celó uradna glasila priznavajo, da neizmerno židovsko oderuštvo je naposled ljudstvo razkačilo do izgrediv, kateri pa niso napravili toliko škode, kakor so pretiravali židovski listi. Posamični Židje iščejo ob obsednem stanju izkoristiti hudo položeno množico.

Dubrovniški Hrvati so 17. julija priredili izlet v Kotor. Pri povratku je prišlo do rabuke s Srbi, katero je po trditvi »Jedinstva« največ zakrivil dr. Trojanovič.

Bosna in Hercegovina. Odposlanci srbskih pravoslavni Bošnjakov in Hercegovcev so izročili Carjigradskemu patrijarhu načrt samouprave naroda v cerkvi in šoli ter se izrekli proti namerjanemu nasilju Kallayevemu.

Dalmacija. 1. jul. je bila v Zadru slovesna otvoritev deželnega kreditnega zavoda za Dalmacijo.

Okolo Sinja se ponavljajo potresi in so provzročili veliko škodo raznim seliščem. Zneske v pomoč žrtvujejo z raznih strani.

Črna Gora. Knez je 15. t. m. sprejel odposlanstvo turških podanikov iz Berana, ki so mu izročili spomenico s prošnjo, da se Beran in okolica priklopi Črni Gori in se tako konec stvori rednim sporom na meji. Knez je prosilcem svetoval, naj bodo mirni in pokorni sultanu; da on sam o izraženi želji ne more stvoriti ničesar, da pa hoče o nji obvestiti vse vele-vlasti.

V sv. Petra in Pavla dan je običaj, da dohajajo na Cetinje Srbi iz Turčije, Bosne in Hercegovine in daleč okolo iz drugih krajev. Tudi letos je došlo med drugimi tudi nekoliko Hercegovcev, ki so bili pogoščeni kakor drugi došleci. Pozdravil jih je to pot knezič Mirko. To pa so takoj sporočili iz Dubrovnika po nemških listih, češ, da knežev dom je Hercegovce gostil iz drž. blagajne. Ovajati so zopet hoteli Črno Goro. Knezu Nikoli zares ne dajejo več miru.

Knez je ital. vojnemu min. gen. Di San Marzano podelil veliki križ Danilovega reda.

Srbija. V Belgradu je uže več let madjarski trgovski muzej, v katerem so izloženi razni ogerski izdelki. Sedaj pa hočejo Rusi ustanoviti enak muzej, da svojim izdelkom otvorijo in olajšajo pot v Srbijo.

Jedini zastopnik radikalne stranke v skupščini, Mališa Atanarkovič, je odložil svoj mandat. Prvič sedaj v srbski zbornici ni zastopana radikalna stranka. — Skupščina je sprejela tiskovni zakon, da ima vsak list položiti kavejco 5000 frankov, da mora urednik imeti 30 let ter završiti studije na jedni fakulteti. — Kavcija omeji lehkomsilje mnogih, ki so snovali lističe za nekaj tednov, potem pa ustavili izdavanje. Tudi določba starosti urednikov in pa njih sposobnosti ni napačna določba: vprašanje je le, ali ne bodo imeli Židje tudi v Srbiji največ dobička od teh določeb; kajti Žid uže spravi kavcijo in tudi podá laže svedstvo v obiskovanju šol. Glavno pa bi bilo, da bi Srbija prepovedala Židom uredovati kakoršne koli liste.

Kralj je pisal min. preds. Vladanu Georgeviču priznalno pismo, da je skupščina proslavila Miloša tu da je sprejela predlog o preosnovi vojne organizacije. Miloša bodo odslej zvali Velikega.

Bolgarsko. Finančni minister je dobil od nemških kapitalistov posojilo 5 milj. levov.

Rusija. General Kuropatkin je imenovan ruskim vojnim ministrom. Vodja uradov vojnega ministerstva, gen. lajt. Lobko je odslovljen s priznalnim pismom carjevim, in generalmajor Rediger imenovan njegovim naslednikom.

Bolgarski knez in potem kralj romunski sta posetila ruski dvor. Knez Ferdinand je prišel s kneginjo in prestolonaslednikom, 4 letnim pravoslavnim Borisom, kateremu je car Nikolaj kum. Sprejeli so ga v Odesi, potem v Moskvi in seveda tudi v Petrogradu jako slovesno. Car je posebe odličil kneza in ta ruske ministre i. dr. Predstavila mu se je tudi deputacija Slovanskega blagotv. društva, kateremu se je zahvalil na podporah, podeljenih bolgarskemu narodu. Car mu je napil, in on je povdarjal hvaležnost bolgarskega naroda. Knez je odpotoval črez Berolin in obišče tudi kneza Nikolo na Cetinju.

Kralj Karol je došel v Petrograd s prestolonaslednikom. Kralja so sprejeli na dvoru z veliko častjo, in car ga je posebe odlikoval radi hrabrosti v rusko-turški vojni, kjer je sobojeval kralj Karol. Ta se je v odzdravljenju spominjal hrabrosti tudi svojih vojakov pri Plevni. Izrazil je nadejo, da Romunija ostane vedno v prijateljskih odnosjih z Rusijo.

Posetu bolg. in rom. vladarja na ruskem dvoru pripisujejo važen politiški pomen, in tudi radi tega trdijo nemški listi, da zopet raste ruski vpliv na Balkanu, a se manjša avstrijski. Avstrijo pa da stoji nezanesljiva Srbija jako mnogo. Iz vsega se izliva tudi zavist nemške in velikonemške politike, katera bi rada Rusijo popolnoma odgnala z Balkana in zamotala v azijske stvari. Ruski listi pa trdijo, da Rusija ne zanemari svojih interesov ne v Aziji, ne v Evropi, in ruski narod bode i nadalje opazoval položenje evropskih Slovanov.

Nemčija. Pruska vlada je zavrnila pritožbo prirediteljev poljskega zdravniškega in prirodoslovnega kongresa proti prepovedi udeležbe tužcev. Ker se je namerjal s tem kongresom prirediti vseslovanski shod, in bi ta bezdvomno imel Nemštvu sovražno politično

tendencijo, bila je od policijskega predsednika zažugana prisilna odprava tužcev povsem ne svojem mestu in sicer tako v interesu Nemštva v obče, kakor v interesu Poznanjskih Nemcev posebe.

Nemški turnarji so imeli veliko slavnost v Hamburgu, katere so se udeležili tudi mnogi avstrijski. Medpotoma so poslednji v Berolinu šli v sprevedu k spomeniku cesarja Viljema ter tam defilovali med sviranjem „Die Wacht am Rhein“. Pri sprejemu v Hamburgu je imel nadinženir Andreas govor, kateremu posnamemo doslovno: »Iz sorodne Avstrije prišli so trumoma turnarji na naš sever, ne kot tujei in gostje, temveč kot polnopravni člani nemške turnarske družine. Kako za vas Avstrijce bije naše nemško srce, smo medsobojno najbolje spoznali v onih resnih časih, ko je bil sever in jug vsled neznosnih političnih razmer razdeljen v dva tabora. Jedva je bil od obeh stranij težko pričakovani mir na vidiku, podali so avstr. turnarji uže zopet drugim nemškim rodovom svojo bratsko roko. Mi ne moremo zvestejše čuvati Rena na zapadu, kakor čuvate vi Nemštvo v vzhodni marki tje do daljnje Sedmograjske... Čuvajte staro slavo nemške pravdnosti in strogosti, nemške moči in zvestobe... Habsburžanu kot zaščitniku Nemštva naj doni iz gl iz vseh krajev Nemčije in Avstrije zbranih nemških turnarjev nemški „heil“. Kljub vsem modernim prizadevanjem za preobrat se pojo obe nemški pesni »Bog stvari, Bog ohrani« in »Nemčija črez vse na svetu« še vedno po isti melodiji.« — Pri banketu 25. jul. — katerega se je udeležilo 1200 oseb. — je slavil prof. dr. Hahn cesarja Viljema II. kot zaščitnika vseh Nemcev, — direktor Maul iz Karlsruhe je nazdravljjal izvennemškim turnarjem. Napivalo se je še mnogo, zlasti navdušena sprejeta je bila zdravica Bismarcku. Dr. Schmidt iz Petrograda je sporočil pozdrave turnarjev iz Rusije. — Drž. posl. prof. Kiemann iz Dun. Novega mesta se je zahvalil na presrčnem sprejemu avstr. telovadcev, ki iz vsega srca sočustvujejo pri radosti Velenemčije. Nato opisuje, kako hudo se godi Nemcem v Avstriji, ker se morajo boriti za svoj obstanek. V tem boju zlasti turnarstvo podpira nemški narod. Sedanjega boja Nemci niso iskali, bil jim je vsiljen, in oni ga izbojujejo iz lastne moči. Ta boj pripomore le v to, da se iznova ojači moč in samozavest nemškega naroda. Nikdar pa ne pozabi avstrijsko turnarstvo, da spada k veliki nemški domovini. Na slavnost je došlo do 30.000 turnarjev. — Posebna deputacija avstrijskih turnarjev je šla 27. jul. v Friedrichsruh, da se pokloni Bismarcku. Ker pa je bil ta opasno obdel, jih ni mogel sprejeti. — Hamburške slavnosti so se udeležili tudi italijanski „ginnasti“ in bili navdušeno pozdravljani. O velikonemški turnarski slavnosti so mnogo pisali nemški listi; mnogo pa so zamolčali tega, kaj vse se je govorilo gledé na pobratimstvo in sedanje položenje. Politikovali so v Hamburgu, lagali o stiskah Nemcev v Avstriji in z lažmi svet zopet slepili. Primerjajmo dejstvo, da je bilo kakih 2000 avstr. turnarjev pri velikonemški slavnosti z dejstvom, da niti 50 zastopnikov zunanjih Slovanov ni bilo pri Palackega slavnosti v Pragi; primerjajmo govore v Pragi in v Hamburgu gledé na njih moralno opravičenje, in svet razvidi, kakó merijo Nemci svoje delovanje in delo slovansko. Kak krik je bil ob Praški slavnosti, in kakó potuhneno pišejo o Hamburški slavnosti!

Prezvvišeni

Knez in Škof Ljubljanski!

Liro mi, Vila, podaj za slavnostno pesem ubrano,
Sezi med strune še ti, pomagaj nevkretnemu pevcu,
Da bo nekoliko vsaj slovesnost spodobno popeval.
Daj mu na jezik besed le gladkih, primerno izbranih,
Kakor izbrati jih znaš, ko srcé Ti navdušeno bije.
Redka je prilika Ti, slavíti -pač take dogodbe
Ko dogodila se zdaj za Belo Ljubljano, za Kranjsko.
Prestol je bil zapuščen, odšel je na višje Vladika,
Kamor poklical ga Bog, presvitli in milostni Cesar.
Bil je deželi v ponós, ponós bil Ljubljanski škofiji.
Čeda je bila sedaj brez Višjega óvčic Pastirja
Kratek le čas, ker jej Bog naslednika kmalu izvolil.
Srečna volitva je ta, iz srede gorenjskega ljudstva;
Sin domačin ves je On, za naroda blagor navdušen.
Mati Gorenjka mu čut za vero, za dom je vcepila,
Oče, gorenjski možák, mu pot je poklicu odkazal;
Vtrjena mu je zató ljubezen do doma in močna,
Močna celó za srcé, goreče za blagor rojakov,
Kterih zavriskal je vsak, novico veselo to čuvši.
Nič še preburen sprejém, preslabe za to nam moči so!
Vendar Prezvvišeni vé, da Svoj je med svojimi zópet.
Toraj spodoben uklón poskusi, domača Ti Vila!

* * *

Slavnosti drugi povod sta dala roditelja, botra;
Dali imé mu Antón, Antón Paduvanski patron mu,
Dober patron mu je res, ker varoval ga je prezvesto;
Bonaventura nam je v resnici Dober-došlec vsem.

Slávil se dan, ko patron, varovánc si stopita bliže;
Naše se pravi to god pa še tudi po krstu iméndan
Videla, Vila, si to, kako se slovesno obhajal!
Voščila Mu svoja podaj še Ti, pa najponižnejša
Druzega reda, da bo med voščilom, pozdravom razlika,
Stopi mi v stran Ti sedaj, za tabo nastopi naj druga!

*Anton Padušanec Sveti
Varovancu vedno svéti,
Da bo videl vsako stran,
Bo veri, domovini v bran!
Isprosi Njemu blagoslov
Še Božji, da bo bolj gotov
In vstrajen pri Svojem težkem delu
In da dolgo bo Vladika nam na čelu!
Póji pa Beğunjski zvon,
Da pod tabo krščen — On!*

Jakob Alešovec.

Književnost.

Národopisný Sborník československý vydává Národopisná společnost českoslov. a Národopisné Museum českoslov. Redaktor prof. dr. Frant. Pastrnek. Svazek třetí. V Praze 1898. Cena pro členy II. a III. sv. dobromady 1 zl., krámská cena III. sv. 1 zl. 70 kr. Str. 192, poleg še „Věstník“ č. 2. (12 str.). Tudi ta, 3. zv., obseza celo vrsto razprav in poročil; izmed njih navajamo: H. Máchal, O rékterých knížkách lidového čtení; A. Černý, Mystické bytosti lužických Srbův; Vl. Havelková a L. Niederle, Ukázky památek Národop. Musea čes.; K. Kadlec, Studium obyčejového práva na Rusi; Fr. Pastrnek, Z nejvýchodnějších nářečí ubersko-slovenských; J. Matiegka, Počátky a postup anthropologického studia obyvatelstva zemí českých. Dalje je podanih polno „Materialov“ (poročila o knjigah itd.), potem obširna bibliografija, katera je z največjo marljivostjo sestavljena (Jos. Zubaty) o narodopisu baltskem za l. 1897, potem slovanskem za l. 1896: češkem, lužickem, poljskem in ruskem; nato iz folklorja baltiskega; dalje: »studie theoretické; »studie všeobecné o pověrách, legendách, mýtech a j.; iz folklorja germanskega; romanskega; židovskega, madjarskega itd.; iz folklorja azijskega, afriškega, ameriskega; »o stavbách lidových« a j. Vidi se iz tega velikega pregleda, kakó se narodopisna literatura kopiči od leta do leta, in kakó je obsežna uže samo med slovanskimi plemeni, ki vedno bolj umevajo pomen takega delovanja. Čehi poleg Rusov so tudi na to stran najmarljivejši in štejejo v vrsti učenjakov prave strokovnjake, zasluvshe tudi med drugimi narodi. Tu navedni »Sborník« je glavno podjetje med Čehoslovani in daje snovi v nadaljnje raziskovanje in spekulativno predelovanje, oziroma sestavljanje strokovnjakom slovanskim in drugim.

Fr. Palackého poslední loučení s rodnou Moravěnkou r. 1873. Jubilejni popis njegovega poslednjega potovanja po Moravskem sp. F. Bayer in F. Koželuh. Spis ima 12 slik in stoji 60 kr.

Mladi književniki moravski so osnovali „Moravsko Revue“. „Česká Revue“, č. 10. obseza med drugim: K. Kramář: Národnosti v Uhrách a Rakousku (Dokončení). — J. Hanuš: Z mladších let Fr. Palackého (Pokrač.). — Jar. Vrchlický: Nové selské ballady. — Dr. Jos. Frejlich: Čina a moderní velmoce evropsko-asijské. — Rozhledy: Bl. Hl.: Akce finančního ministra. — m. Z poesie domácí. — Divadlo: Činohra. — Jos. Penížek: Politický přehled vniterní a zahraniční. — Směs.

Rozhledy. Revue umělecká, politická a sociální. O tem časopisu, ki se nadaljuje nepretržno, nismo uže davno nič omenili. Izhaja 1. in 15. vsakega meseca in Pragi (ured. Jos. Pelcl) in stoji za četvrt leta 1-70 gld. V 19. št. (od 1. jul.) t. l. so razprave: F. V. Krejčí: Za Karlem Hlaváčkem. — Dr. R. Falckenberg: Směry a snahy moderní filosofie. — E. Key: Žena 19. století. — Politika Ameriky. — Krajané v cizině a otázka vystěhovalství. — Rozhledy po literatuře, umění a vědě politické a sociální. — Z naší doby. — Vyobrazení: 12 ilustraci K. Hlaváčka.

Knihovna Rozhledů podaje sedaj delo: „Počátky konstitučního života v Čechách“. Napsal Zd. V. Tobolka. Seš. 3. Cena 24 kr. Avstr. Slovonom je treba ta spis priporočati, da se seznanijo o prvotnih namerah ustave, da bi toliko laže primerjali in presojali sedanje položnje.

„Der Süden.“ 1. števil. tega polmesečnika, o katerem je bilo naznilo v 12. št. »Sl. Sv.«, je izšla 1. jul. in obseza: Was wir wollen! — Zum Sprachenstreit. — Der neue Zug der Slovenen. — Mittheilungen. — Allerlei. — Volkswirtschaft (Eine zweite Eisenbahnlinie nach Triest.) Herausgeber: Jakob Pukl. Redaction und Administration: Wien, I., Plankengasse 4. — Stoji za vse leto 1-50, za pol leta 2-25 gld. List sam označuje svojo zadačo s tem, da se imenuje »glasilo za polit., kulturne in gospodarske interese Hrvatov in Slovencev«. V 2. št. je v opominu zabeleženo naslednje: »Der Süden« ist nicht das Organ eines einzelnen Abgeordneten, sondern wie der »Slovenec« ausführte, das Organ des slavisch-christlich-nationalen Verbandes. List je torej organ posebne skupine poslancev, in ker v tej niso zastopani Srbi, so iz programa izključili ta odlomek cislitavskih Srbov. Ime „Süden“ (jug) po takem pomenja nekaj uže naprej določene, ne pa tega, kar bi obsežalo po navadnem pomenu, hodisi

naše monarhije v skupnosti, bodisi tudi samo dežel cislitavskih. Ker pa je uroda avstro-ogerskih Srbov tesno združena z usodo posebno Hrvatov, je škoda da se ni zanoval listu program, ki bi obsežal vsaj Jugoslovane našega cesarstva. Sicer pa se razvidi le polagoma, koga, kaj in koliko list vključuje ali izključuje. Koristil bo gotovo uže radi tega, da izhaja na Dunaju in v nemškem jeziku. Radi tega ga pozdravljamo, obžalujemo pa, da se slovanska vzajemnost sedanje državnozbornske večine ni mogla pospeti do praktičnega izvršenja obče potrebe skupnega nemškega glasila, na Dunaju izhajajočega.

„Наука“. Иллюстрированный журнал для русского народа. Ta maloruski mesečnik je sedaj izšel v združenem zvezku za prvih 5 mesecev tega leta, ker je urednik hudó bolan in ni mogel izdanja pripraviti v določenih obrokih. Sicer pa je v njem razprav, ki ohranijo svojo veljavo ne gledé na čas, v katerem so izšle. V tem zv., ki obseza 248 str., je tudi več životopisov, kakor pok. Mihajila, mitropol. srbskega, prof. G. A. Zaharyna, J. D. Deljanova, Vl. Avakumoviča Istomina; več državnozbornskih govorov; Возвание къ галицко-русскому народу по поводу прадинования 50-лѣтней годовщины отмѣны крѣпостнаго права. Словарь славныхъ людей; честные господамы. itd. Stoji na leto 5 gld. in se naroča pod adreso: Redaction der »Наука«, Wien, VIII., Alserstrasse Nr. 39. To izdanie najtopleje priporočamo Slovencem in Slovanom v izb., in sicer tudi prejšnje letuške, ker imajo izbornih snovij, v klasičnem slogu spisanih najbolj od veleučencga urednika poštenjaka samega.

„Християнское Чтение“ за junij obseza med drugim tudi: Основныя черты церковнаго устройства у православныхъ румынь въ Австро-Угрии. Проф. И. С. Пальмова. — В. Г. Бѣлинскій и гр. Л. Н. Толстой объ искусствѣ и литературѣ въ отношеніяхъ къ религіи и общественному развитію. Проф. А. И. Пономарева. — Новости русской и иностранной богословской литературы. А. Петровскаго. Itd.

Upravništvo „Slov. Sveta“

ima se nekoliko iztisov vsakega letnika tega lista na prodaj. Letniki se oddajajo po dogovoru. Starjših, v katerih so obsežne kritične razprave o cerkvi, zgodovini rimske liturgije, značaja jul. in gregorijanskega kalendarja itd., je le malo več. Svečenikom jih posebe priporočamo. — Učeci se mladini, ki ima sedaj rusko-slovenski slovar s slovnico profesorja Hostnika v rokah, pripravočamo izborni ruski prevod Levstikovega „Martina Krpana“ od istega prof. Hostnika. Izvod stoji s poštnino vred 15 kr. Gledé na prevod omenjamo, da so ga srednjšolci povsod drugod kupovali v večem številu, nego s gimnazij na Kranjskem. Med vseučiliščniki so ga jemali hrvatski v enakem številu, kakor slovenski. — Knjižico: „Rusko pravopisanje za učeče se“ oddajemo po 10 kr.; brošuro „Naši knjižni grehi“ po 12 kr. — 100 vel. strani obsežajočo brošuro „Das Parteiwesen der Slaven in Böhmen“ po znižani ceni 55 kr.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četvrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četvrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.